

Kihaszználva — kihaszználatlanul

Hozzászólások a számítógépek alkalmazásáról írott cikkünkhöz

Kihaszználatlanul — címmel november elsején cikket közöltünk a hazai számítógépek felhasználásáról. Írásunkhoz hozzászólott Szini István, az Országos Számítástechnikai-alkalmazási Iroda munkatársa, valamint Dobó Andor, a Kohó- és Gépipari Minisztérium Tudományos Műszaki Tájékoztatói Intézetének tanácsadója. Az alábbiakban ismertetjük hozzászólásaikat.

Igaz: érdemes olvasni (sőt, elemezni!) a statisztikákat, sokat mondhatnak egy-egy szakterület fejlettségéről, hatékonyságáról, vagy éppen gondjairól — írja Szini István. De az is igaz: a fejlődést, állapotot leíró, általában kommentár nélküli, száraz statisztikai tényadatok tömegéből néhány számot kiragadván — a szakterületre jellemző, s a számokat mögött meghúzódó belső összefüggések figyelmen kívül hagyásával — könnyen juthatunk elhamarkodott következtetésekre.

Ami nem igaz

Mindkét állítást jól példázza Bossányi Katalin „Kihaszználatlanul” című cikke (Magyar Hírlap, 1977. november 1.), amelyben az 1976-os Számítástechnikai Évkönyvet „lapozgatva”, néhány figyelemre méltó gondolat mellett több vitatható, sőt téves megállapítást közöl.

„Olyan szép, hogy nem is lehet igaz” állapítja meg a szerző az évkönyvben közölt 1975. évi 72,7 százalékos számítógép-kihasználásról, s „gyors számítás-sal” kihoz helyette 51, illetőleg 34 százalékos. Nos, a gépkészítést a statisztikai gyakorlatban általában kétféle módszerrel számítják: a tényleges üzemórát vagy a munkarend szerint teljesíthető üzemórákhoz, vagy a naptári évben egyáltalán teljesíthető üzemórákhoz viszonyítják. A számítástechnikai évkönyv számításai lényegében az első, a cikkekben közölt számítások a második módszert követik. A két, különböző módszerrel számított mutatók különböznek egymástól (a naptári hasznos időalappal számítottak nyilván alacsonyabbak), de ebből nem vonható le olyan következtetés, hogy az egyik vagy a másik valószínűbb lenne. A számítástechnikai évkönyvben közölt gépkészítési mutató tehát — ha nem is túl szép —, de igaz.

Nem így a cikkekben számított mutatószámok, azok ugyanis még csak nem is igazak. A szerző a számítógépek által teljesített összes géporát 382 darab gép két, illetőleg három műszakos üzemidejére vetítette, holott — miként az az évkönyvben is szerepel — az adatok csupán 265 db számítógépre vonatkoznak. 117 gép különféle okok miatt (mert installálás alatt állt, selejtezésre várt, nagyjavítást végeztek rajta, termelési folyamatba beépítve működött, műszaki fejlesztési vagy bemutatói célokat szolgált stb.) nem volt figyelembe vehető a gépkészítési mutató számításánál.

„Sok a bémunka”, mondja a cikk alcíme, s ezt olyan adatokkal igyekszik bizonyítani, melyek szerint „száz százalékban bémunkát végez az OKISZ számítógépe, 95,6 százalékban a Külkereskedelmi Minisztériumé és 71,1 százalékban a fővárosi tanácsé”. A felsorolt területek éppen azok, ahol a vállalatok, szövetkezetek vagy maga a felügyeleti szerv úgy döntött: erőforrásaik szétaprózása és elkülö-

nált kisebb számítástechnikai feldolgozó kapacitások helyett közösen nagyobb, jóval hatékonyabb és gazdaságosabb, központi számítástechnikai bázist hoznak létre, szolgáltató vállalat vagy iroda formájában. S minthogy ezek az intézmények számítástechnikai szolgáltatók, munkájuk a statisztikai kimutatásokban szükségszerűen a bémunka kategóriában jelenik meg.

A megfelelő választékú és színvonalú bémunka-szolgáltatás külföldön is és nálunk is a számítástechnikai igények kielégítésének egyik leg gazdaságosabb módja, a fejlődés fontos mozgató rugója, s a számítástechnikai kultúra terjesztésének alapvetően fontos eszköze. A jelenleg végzett bémunka tehát nem sok, sőt, alapos népgazdasági érdekek fűződnek a bémunka-szolgáltatás továbbfejlesztéséhez.

Néhány megjegyzést tartalmaz a cikk a számítástechnikai szakemberek jövedelmének differenciálódásával kapcsolatosan is, és összehasonlítja az „OMFB-nél”, illetőleg a „könyvipari vállalatoknál” foglalkoztatottak átlagbéréit. A fogalmazás, sajnos, pontatlan: nem az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságnál dolgozók, hanem az OMFB felügyelete alá tartozó intézmények számítástechnikai szakembereinek munkabéréiről van szó. Ezek az intézmények pedig (elsősorban a Számítástechnikai Koordinációs Intézet) a KGST-országokkal közösen végzett számítástechnikai, műszaki fejlesztés kiemelkedő szakutadást, fegyelmet és felelősségvállalást igénylő feladatait végzik, s munkájuk joggal kap az átlagnál nagyobb elismerést. Mivel pedig a számítástechnikai munka köztudottan csoportmunka, az előbbieknél szükségszerűen vonatkozni kell a csoportok „alacsonyabb presztízsű és szakismeretű” adatrögzítőire is.

Ne hagyjuk említés nélkül a cikk figyelemre méltó megállapításait sem. Valóban: számítógépeink nagyobb hasznot hajtathatnának, ha a gépek felhasználási területe az adminisztratív tevékenységek automatizálása felől a termelésirányítás, folyamatirányítás felé tolná. Igaz az is, hogy a vállalatok szervezete, a szakemberek felkészültsége, illetve a vezetők igényei nem mindig állnak összhangban a legkorszerűbb technikával. Így — noha Bossányi Katalin cikkével több ponton is vitába kellett szállnunk — a végkövetkeztetéssel egyetértünk: „a valóban dinamikus fejlődéshez, a számítástechnikai kultúra hatékony terjedéséhez racionálisabb gazdálkodásra és szemléletváltásra lenne szükség”.

Vitatott tényezők

Bonyolult szakkérdésről van szó, fölkerült tehát Dobó Andor, a KGTMTI matematikus szaktanácsadója, fejtsse ki véleményét a témáról:

Szini István félreérthetetlenül közli, hogy „117 gép különféle

okok miatt (...) nem volt figyelembe vehető a gépkészítési mutató számításánál”. Jelzi azt is, hogy — „miként az évkönyvben is szerepel — az adatok csupán 265 db számítógépre vonatkoznak”. Ez utóbbi megállapítást az évkönyvben, sajnos, nem sikerült fellelni. Az évkönyvben a számítógépek felhasználására vonatkozó adatok az 51—58. oldalon találhatók. E lapokon azonban nem történik erre utalás. A vonatkozó szöveges részben (11. oldal) pedig ez olvasható: „Az 1975. év végén számba vett 382 db gépből 265 db éves gépidő-teljesítményről készítettek részletes statisztikát”. Abból, hogy 265 db gépről részletes statisztikát lehetett készíteni, nem következik, hogy 117 db és így összesen 382 db gépről nem készíthető kevésbé részletes statisztika, mint amilyen például az 56—58. oldalon található.

Hogy a számítógép-állomány mintegy 31 százalékánál (117 db) semmilyen „tényleges üzemidő” nem vehető figyelembe, illetve nem szerepel az összesítő statisztikában, arra nemcsak a „lapozgatás”, hanem a „figyelmes” olvasó is aligha gondol, főleg akkor nem, ha a bevezetés első oldalán ezt találja: „1975 végén a számítógépek 71,4 százaléka (273 db) Budapesten, 10,5 százaléka (40 db) az öt megyei városban, 18,1 százaléka (69 db) pedig az ország többi területén működött.”

Amennyiben a 117 gép egyáltalán nem üzemelt, akkor Bossányi Katalin számításai a számítógép-állomány kihasználtságára nézve adnak — egy, az objektív valóságot tükröző — mutatót. Ha viszont azok egy része számottevő órában mégis működött, akkor sem ez, sem a „reprezentatív mintavétel” hiánya miatt a „KSH-mutató” számszerű értéke (72,7 százalék) nem tekinthető reditásnak.

Az átlag alatt

Ami a bémunkával kapcsolatos kritikái észrevételeit illeti, megjegyzendő, hogy a Magyar Hírlap cikke a bémunkavállalást, mint olyat, önmagában nem itéli el; a félreértésre minden bizonnyal az adott okot, hogy az évkönyvben nincs kellően meghatározva és értelmezve mit kell pontosan érteni „idegen szervezet részére végzett bémunka” alatt. Szini Istvánnak a bémunka-szolgáltatás gazdaságosságával kapcsolatos kitételeivel, megállapításaival messzemenően egyetértünk. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül a lap cikkének az a megállapítása sem, miszerint „a nagy »vállalkozó kedv« arra utal, hogy a bémunkatartifák miatt jobban megéri a számítógép-tulajdonosoknak ez a tevékenység...”

Amit Szini István az átlagbér alakulásával kapcsolatban az OMFB-hez tartozó intézmények „védelmére” felhoz, úgy vélem nem meggondolt, sőt kifogásolható. Ilyen indokok más esetekben is jogosan felhozhatók. Példa lehet erre az Országos Tervhivatal számítóközpontja, ahol számos, a népgazdaság egészére kiható, felelősségvállalást igénylő munka folyik, ugyanakkor az adatrögzítők és ellenőrzők havi átlagbérére lényegesen az átlag alatt van.

November 14–16.

KGST bizottsági ülés

A KGST rádiótechnikai és elektronikai ipari állandó bizottsága november 14. és 16. között Budapesten tartja 33. ülését. Napirenden szerepel több gyártás-szakosítási és kooperációs egyezmény tervezetének megvitatása, és várhatóan kiegészítik az elektronikai alkatrészek sokoldalú szakosítására már korábban megkötött egyezményt is.

Olasz gazdaság

A csomagterv mérlege

A közelmúltban elfogadott 1978-as költségvetéshez kapcsolódva az olasz kormány kénytelen volt beismerni, hogy a gazdasági helyzet lényeges javulása a közeljövőben aligha van remény. 1976-ban a bruttó nemzeti termék még 5,7 százalékkal nőtt (ez az NSZK-ban mért értékkel azonos), 1977-re az emelkedés 3 százalékra esik vissza. Ami pedig a jövőt illeti, bár korábban a hivatalos előrejelzések ugyancsak 3 százalékos ütemet jeleztek, a kormány a költségvetési vitában már csupán a 2 százalékos növekedést tartotta valószínűnek.

Ellentmondásos jelzések

A lassuló gazdasági növekedés természetesen az egyes szektorokat jellemző adatok alakulásában is tükröződik. Az ipari termelés júliusban erősen visszaesett (az elmaradás 7,7 százalék volt az elmúlt év azonos időszakához képest) és 1977 egészét vizsgálva is stagnál. — A belső kereslet lángha, az ipar nem halmoz fel készleteket és az aktív lakosság csaknem nyolc százaléka (1,7 millió) munkanélküli.

Kétségtelen persze, hogy a gazdasági élet más területein az Andreotti-kormány valóban mutathat fel eredményeket. Így érezhetően csökkent az áremelkedés. 1977 első negyedében az emelkedés üteme (évi rátában számolva) 20 százalékos volt, a harmadik negyedére viszont 9 százalék körülütemre mérséklődött. Az import visszafogása és a kedvezően alakult nyári idegenforgalom következtében augusztus végén a devizatartalékok rekordszintre, 7,14 milliárd dollárra növekedtek és az ország probléma nélkül törleszthette külföldi adósságait, elsősorban a Nemzetközi Valutaalappal és az NSZK-nak.

Az 1976-ban elfogadott Andreotti-terv tehát a terv készítőinek szempontjából bizonyos sikereket hozott. A kereszténydemokrata kormányfő elképzelése szerint a világgazdasági árobbanás következményeit Olaszország csak erős deflációs csomagterv segítségével mérsékelheti, így került sor a közéleti kiadások növekedésének drasztikus visszafogására, a bémunkák korlátozására és a pénzügyi helyzet, pénzforgalom több lépcsőben való csökkentésére.

Az ösztönzés kockázatait

Andreotti tehát tudatosan számolt a gazdasági növekedés ütemének lassulásával, úgy vélte — a jelek szerint nem teljesen alaptalanul —, hogy a nyomott bel-

ső kereslet az infláció ütemét is mérsékli. A csomagterv „sikere” azonban — elsősorban a munkanélküliség területén — „mellékhatásként” egyéb problémákhoz vezetett. Nyilvánvalóvá vált, hogy politikai szempontból a deflációs irányvonal tartósan fenn nem tartható. (Külföldi analógiát keresve: az Andreotti-tervhez eredetileg igen hasonló Barre-tervet is expansionista irányba módosították és deflációs irányzat mutatkozik az NSZK és Nagy-Britannia gazdaságpolitikájában is.) Andreotti azonban egyelőre még nem szánta el magát gazdaságpolitikája módosítására. Ez a célkitűzés pedig csakis mérsékelt belső kereslet mellett teljesíthető. Merészebb ösztönzést azért sem lehet a konjunktúrának adni, mivel Róma a Nemzetközi Valutaalappal felé ez évben bizonyos kötelezettségeket vállalt. Így a tavasszal nyújtott 530 millió dolláros kölcsön mellé a tőkés nemzetközi pénzügyi szervezet feltételként szabta, hogy 1977-ben a központi költségvetés kiadási oldala nem haladhatja meg az 55,35 billió lírát és a költségvetés deficitje nem lehet 16,45 billiónál magasabb. A Valutaalap azt is kívánatosnak tartotta, hogy az állami kiadások 1978-ban se emelkedjenek 7 százalékkal nagyobb mértékben. Ezeket a mélyen a nemzeti szuverenitáshoz vezető feltételeket Olaszország elsősorban azért volt kénytelen elfogadni, mivel az IMF hitelnyújtása és az ehhez kapcsolódó feltételek nyilvános vállalása megerősítette a többi hitelező szemében is Olaszország helyzetét. Így az állam és a vállalatok részére további kölcsönök felvételét tette lehetővé. Az ország külföldi adósságállománya jelenleg 20 milliárd dollár.

Alku a Valutaalappal

Az olasz kormány már augusztus elején jelezte a Valutaalappal, hogy minden erőfeszítése ellenére sem tudja vállalni a vállalt kötelezettségek maradéktalan betartását. A költségvetés kiadási oldalát és a közületi deficit felső határát egyaránt túl fogják lépni, elsősorban az IRI állami holdingvállalat veszteségei miatt. Róma hivatkozott többek között tartaléki magas szintjére, szilárduló pénzügyi helyzetére és pontos adósságtörlesztésére, amikor az 1978-as költségvetés növekedésére vonatkozó szabályok enyhítését kérte. Az IMF részben méltányolta az Andreotti-kormány erőfeszítéseit.

Az Andreotti-kormány egyelőre nem mutat hajlandóságot arra, hogy feladja az Andreotti-terv deflációs irányvonalát.

G. Gy.—L. P.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Tervezési konferencia Várnában

Várna mellett országos tanácskozás kezdődött az ipari tervezés időszerű kérdéseiről. A konferencián csehszlovák, lengyel, magyar, NDK-beli és szovjet szakemberek is részt vesznek.

Ecuador beszüntette kávéexportját

Ecuador a világgazdasági helyzet javulásáig beszüntette a kávé exportját. Az ország az év első tíz hónapjában 160 millió dolláros bevételhez jutott a kávé exportjából.

Lengyel külkereskedelem

A lengyel külkereskedelem az előirányzatának megfelelően sikerrel növelte exportját, amely 13 százalékkal emelkedett az import 9 százalékos növekedése mellett. A szocialista országokkal folytatott kereskedelemben az export 20, az import 12 százalékkal nőtt, de a fejlett tőkés országok viszonylatában romlott a cserearány: az exportárak idei 5 százalékos növekedésével szem-

ben az importárak mintegy 8 százalékkal emelkedtek, s mindemellett a tervezett 20 százalékos növekedéssel szemben a külkereskedelem csak 11 százalékkal tudta fokozni az exportot.

Vasúti menetdíjemelés Angliában

Az angol államvasutak újév napjától átlag 14,5 százalékkal emeli az utastarifát. Ez idén a második bejelentett vasúti menetdíjemelés. A drágulás különösen az ingázókat sújtja, akiknek a menetdíjai 16 százalékkal emelkednek.

Csökken az NSZK acélgyártása

A Német Szövetségi Köztársaság acélipara az év első tíz hónapjában 32,8 millió tonna nyers acélt állított elő, 9,6 százalékkal kevesebbet, mint az elmúlt év hasonló időszakában. A nyersvastermelés mennyisége 24,35 millió tonna volt, 10,3 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban.

A KSH jelentése

Nőtt az ország állatállománya

Az elmúlt egy évhez képest pozitív képet mutat a Központi Statisztikai Hivatal őszi, minden évben szeptember 30-án megartott állatszámllás adatai.

Az ország szarvasmarha-állománya kis híján eléri a kétmilliót. Ez 50 ezerrel több, mint az elmúlt évben ilyenkor. Különösen öröndetes, hogy állományon belül tovább nőtt a tehén- és az előhasi úszók száma — 811

ezer van belőlük —, ami az elmúlt évihez képest 28 ezres gyarapodást jelent.

Nőtt a sertések száma is: csaknem eléri a 9 milliót, ez 206 ezerrel több a tavalyinál. Kedvezőtlen viszont, hogy országosan 28 ezerrel kevesebb kocát számláltak össze.

Az ország juhállománya meghaladja az 1,8 milliót, 38 ezerrel nőtt egy év alatt.

Tökés olajpolitika

Megteltek a tárolók

Az OPEC júliusban Stockholm-ban megtartott miniszteri konferenciája óta jelentős változások következtek be a tökés olajpiacon. A nyár derekán még senki sem számított arra, hogy az egységes olajár helyreállítása után néhány hónappal csökkenni fog a tökés világ olajfogyasztása, és a kínálat növekedésének hatásaként egyes olajtermelő államok árengedményeket kénytelenek adni vásárlóiknak.

A kereslet...

A szakértők egy része szerint az átmenetnek tekinthető olajbőség oda vezetett, hogy az olajtárolók szerte a világon csordultig megteltek a tankhajók tele szállítmánnyal vesztegelnek a kikötőkben — a „fekete aranyat” nincs hová kirakni. A kereslet és kínálat egyensúlyának viharos gyorsasággal történt megbomlása egyúttal komoly gondokat okoz a finomítópárházban is, ugyanis a legtöbb tökés országban jelenleg ez az ázaat jelentős kapacitáskihasználással küszködik.

Érdekes áttekinteni azokat az okokat, amelyek következtében a jelenlegi tökés olajbőség — amelyre csaknem fél évtizede nem volt példa — kialakult. A Kőolaj-exportáló Országok Szervezetének stockholmi konferenciája előtt — megegyezés híján — a saúd-arábiai nyersolaj mintegy 5 százalékkal volt alacsonyabb az OPEC-országok többségének olajárainál. (Emlékeztetés, hogy a tökés világ legnagyobb olajexportőre tavaly decemberben nem volt hajlandó a többi tagországgal azonos mértékben emelni az árat. Így alakult ki az úgynevezett kettős árrendszer.) A nagy olajmonopóliumok — érthető módon — az olcsóbb saúdi olajból halmoztak fel az év első felében készleteket. Ez az arab ország hat hónapig csúcsmennyiségű olajat hozott a felszínre, hogy leszorítsa valamelyest az árakat. Az egész tökés világot behálózó nagy olajtársaságok a stockholmi konferencia előtt még tovább fokozták a saúdi olaj vásárlását, mert attól tartottak, hogy hamarosan jelentős áremelésre kerül sor. A látványos áremelés azonban elmaradt, a miniszteri értekezlet legfontosabb eseménye az volt, hogy Saúd-Arábia is „beállt a sorba”, fő exportcikkének árat hozzáigazította az OPEC-árszinthez, s ezzel ismét létrejött az egységes árrendszer. Az olajkínálat kialakulásaéhoz vezetett az alaszakai kőolajvezeték üzembe helyezése, valamint a brit és norvég partok mentén feltárt hatalmas mennyiségű északi-tengeri olaj kitermelési ütemének nem várt felgyorsulása.

...és a kínálat

Az olajkínálat növelését eredményezi a mind számottevőbb mexikói olajkivitel is, mivel a néhány esztendővel ezelőtti feltárt nagy kiterjedésű szárazföldi és

tengeri mexikói olajleletek most fordultak „termőre”.

Nemcsak a kínálati, hanem a keresleti oldalon is változást hozott az elmúlt néhány hónap. A felett tökés országokban a gazdasági növekedés, az ipari tevékenység elmarad a tervezettől, jelezvén, hogy a recesszióból való kilábalás még mindig vonatottan halad. Az OECD adatai szerint júniusban még Franciaország, az NSZK, Olaszország, Nagy-Britannia és Hollandia együttes napi olajfogyasztása 9 millió barrel volt, egy hónappal később már 8,4 millióra visszaesett, s a csökkenés azóta is tart. Az USA-ban az év elején arra számítottak, hogy idén a benzin iránti kereslet 3 százalékkal emelkedik majd, a legújabb becslések szerint a növekedés csak 2 százalékos. (Ebben nem kis szerepet játszik a kisebb fogyasztású autók térhódítása.)

A tökés világ első számú olajvállalata, az Exxon szakértői szerint a jelenlegi olajfelesleg 200 millió barrelre tehető, s ez a mennyiség az OPEC mintegy 5 — 10 napi termelésével egyenlő. Véleményük szerint a felesleg egy esetleges hideg tél esetén hamar eltűnik.

Mérsékelt emelés

Kétségtelen, hogy az úgynevezett alternatív energiaforrások — szén, atom — területén az elmúlt években történt némi előrehaladás a fejlett tökés államok energiagazdálkodásában. A kőolaj azonban még hosszú évekig a legfontosabb energiahordozó marad, s az OECD-országok — közülük is elsősorban a nyugat-európaiak — olajszükségletük döntő részét importból elégítik majd ki. A nemzeti költségvetések számára természetesen nem mindegy milyen áron... Energiaszakértők véleménye szerint azonban a jelenlegi túlkínálat nem lesz hosszú életű, jövő őszre már valószínűleg ismét helyreáll a kereslet-kínálat egyensúlya. Hosszabb távon az olajpiac ismét a termelői piac lesz, hiszen a 80-as évek közepe tájára a világ olajkereslete meghaladja majd a kitermelési lehetőségeket. Addig azonban már a mainál nagyobb jelentőségre tesz szert az atomenergia.

Az elmúlt években mindig igen nagy figyelmet és várakozást váltott ki az OPEC olajminisztereinek évente kétszer megtartott konferenciái. A miniszterek legközelebb december 20-án a venezuelai fővárosban találkoznak. A caracasi konferencián — az előzetes nyilatkozatok szerint — az olaj jövő évi árának kérdése nem fog központi helyen szerepelni. Egyebek között a tökés olajpiacon jelenleg kialakult helyzet is hozzájárul, hogy a tagországok szinte egyhangúlag az árfelengés mellett foglalnak állást. Az előrejelzések és a piaci helyzet tehát átmeneti nyugalmat ígér a tökés olajfronton.

Gonda György—Lőrincze Péter

Vállaljuk

Érdekesítő, sokunkat érintő riportot pergetett le a televízió Hét másora vasárnap este. A háztartási gázkészülékekről volt szó. Pontosabban: arról, milyen minőségben készülnek; megfelelnek-e a biztonsági és életvédelmi előírásoknak, amikor a gyárban ládába csomagolják és forgalomba hozzák őket? Ismerős téma? — Hát persze. Lapunkban október negyedikén Vagyazat, veszélyes címmel írtuk meg a háztartási gázkészülékekkel kapcsolatos vizontagságokat. Erre egyébként nemcsak saját dokumentációnk emlékeztetett, hanem a Hét rendezője-operatőre is: a kamerát közelre állítván, bemutatták cikkünket. Talán azért, hogy félre ne lehessen érteni —

milyen újságcikkre hivatkozik minduntalan a kitűnő kérdéses riporternő, és milyen cikk állítását próbálja vitatni a gázkészülékeket előállító vállalat vezetője, szakembere.

Nem lett volna egyszerűbb néven nevezni a lapot, amelyik a cikket közölte? Így elkerülhették volna a körülményes körülírást is... Ezúton is szeretnénk hát a Hét szerkesztője és a szemérmesen nyilatkozó vállalati igazgató előtt kijelenteni: mi ma is vállaljuk október 4-i cikkünket, és nem kívánunk inkognitóba vonulni e témában. Ugyanis: nincs miért. Ezt bizonyította a Gázművek illetékesének nyilatkozata is.

M. I. Gy.

Veszély a munkahelyen

Munkavédelem az ipari szövetkezeteknél — Nincs véletlen baleset

Amint arról már hírt adtunk, a Marketexpo Szalay utcai bemutató termében munkavédelmi kiállítás nyílt, amelynek célja, hogy az ipari szövetkezeteknél csökkentsék a baleseteket. A bemutatóra, amelyen rekonstruálnak egyes súlyos baleseteket is, elhozták a munkavédelmi oktatás színvonalát emelő színes diáraszorokat, grafikonokat, tablótákat. A kiállítás anyagát később bemutatják a megyeszékhelyeken is.

Dulakodtak, erejükét fitogtatva. A virtuskodás közben megtörténik a tragédia... Nem jellemző a játék, mondhatnánk, a munkahelyi baleseteket oktatva. Am az efféle fegyelmezetlenség gyakran főszerepet játszik a szerencsétlenségekben. Két évvel ezelőtt tíz, tavaly pedig 19 ember vesztette életét — munkahelyi baleset miatt az ipari szövetkezetek közel 300 ezer dolgozója közül. Ezt, a majdnem 100 százalékos emelkedést nem szépíti az sem, hogy az OKISZ kimutatása szerint tavaly csökkent a balesetek száma. A csökkenés mértéke annyira csekély, hogy inkább csak stagnálásnak mondható. A balesetek miatt tavaly is 161 500 munkanap esett ki, ami egyenlő egy 450 főt foglalkoztató üzem teljes évi termelési idejével.

Az okokat vizsgálva, egyértelműen arra a következtetésre jutunk, amire Szabados Dénes, az OKISZ szociálpolitikai főosztályának csoportvezetője: nincs véletlen baleset. Minden esetben kimutatható, hogy valaki elkövetett valamilyen hibát. Vagy a dolgozó, vagy a munkahely, vagy pedig a munkavédelmi eszközök gyártója. A szakembert biztositja, hogy a 19 ember közül 8 esés következtében, a többiek égés, mérgezés, áramütés, közúti baleset, szabálytalan munkavégzés, és tárgyak lezuhanása miatt vesztette életét.

— Munkaerőhiánnyal küzdünk mi is, sok dolgozónk gyakorlat-

lan, szakképzetlen. De legalább ennyire veszélyes a beidegződés, a rutin: sok baleset fordul elő a műveleteket már-már gépiesen végző, több évi gyakorlattal bíró emberrel. Fegyelmezetlen magatartás okozta 1971-ben és 1976-ban a balesetek 11 százalékát, 23,5 százalékuk pedig gyakorlatlanságból és egyéni védőeszközök hiányából adódott, és itt már felelősségre vonhatók az ellenőrök is, akik nem mindig ügyelnek a biztonsági előírásokra.

Az ipari szövetkezetek többsége ma már nem „kis kóceráj”, hanem fejlődő nagyüzem. Fontos szerepük van a szolgáltatások javításában, és néhány közülük külföldön öregbíti a magyar ipar jó hírnevét termékeivel, de a legmodernebb gépek üzembe állítása önmagában nem fokozza a biztonságot! Előfordul, hogy a többi régi kiszolgáló gép nem „szimul” az újhoz, no meg: a berendezés esetleg egy nyaktörős pin-cében működik. Az 1976-ban regisztrált, közel 7400 baleset 20 százalékát a munkahelyek hibái (például törött lépcső), és a munkafolyamatok helytelen megszer-vezése okozta. Különösen veszélyesek a gép-, magasépítő- és vegyipari, valamint a fémfeldolgozó és fémformagépipari munkahelyek. A halálos balesetek 55 százaléka a magasépítő-iparban következett be, annak ellenére, hogy a vezetők és a biztonsági megbízottak oktatása itt megfelelő. A balesetek száma 1976-ban jelentősen emelkedett a gépipar-

ban, a textilruházati és a villamosgépiparban. Szövetkezeti sa-játosság, hogy a munkavédelmi feladatokkal olykor csak „másod-állásban” foglalkozik valaki, és nemegyszer az elnökök is formá-lisan tekintik ellenőrzési, szá-monkérési kötelességüket. Elő-fordul, hogy a korszerű géphez „elfelejtik” beszerezni a szüksé-ges óvóeszközöket.

Nem kifejezetten az ipari szö-vetkezetek sajátos gondja, de az övék is, hogy a munkavédelmi eszközök gyártását senki nem te-kinti igazán szivügyének, a leg-több cégnél ez csak mellékfeladat. Ezt példázza, hogy tavaly a KERMI több munkavédelmi kesz-tű készítését leállította, mert azok alig védtek, rossz volt a minőségük. A termékek nagy ré-szét mezőgazdasági tsz-ek mel-léküzemében állították elő.

— Milyen intézkedéseket ter-vez az OKISZ a balesetek csök-kentésére? — kérdezem végül Szabados Dénestől.

— Az elnökség irányelveket adott ki továbbképzésre és víz-száztatásra. Előterjesztésben fo-galmazta meg, hogy a munkavé-delmi tevékenység mindenütt le-gyen szervez része a termelésnek.

A Minisztertanács legutóbbi ülésén foglalkozott az egyéni vé-dőeszközök gyártási problémáival, forgalmazásával. Az ipari szö-vetkezeteknél tapasztalt helyzet is jelzi: ugyancsak aktuálisak ezek a gondok. Am azt is tudomásul kell venni, hogy a tavalyi 19 ha-lálos baleset több mint felének közvetlen oka a fegyelmezetlen-ség, az óvórendszabályok semmi-bevétele volt. Bátorabban kell te-hát — mondjuk ki végre — fe-jelmeznünk is. A dolgozók saját érdekében.

Elek Lenke

HORIZONT

Bolgár hajógyártás

A várnai Georgi Dimitrov hajógyárban 25 ezer tonnás teherhajót építenek török megrendelésre. Az ömlesztett áruk szállítására alkalmas hajót a tervek szerint az év végén adják át. A várnai hajógyár fennállása óta első ízben épít hajót török megrendelésre.

Gyémántbörze

Egy dán gyémántkereskedő újságírók előtt bejelentette, hogy az árak szabályozása érdekében Koppenhágában rövidesen gyémántbörze kezd meg működését. A kereskedő szerint a Dániában eladott gyémántok ára 25—50 százalékkal magasabb a világpiaci árnál. A gyémántbörze várhatóan decemberben kezdődik.

Növekvő finn export

A Helsinkiben közzétett adatok szerint Finnország külkereskedelmi mérlegében 1977. első kilenc hónapjában 337 millió finn márka deficit mutatkozott. Az elmúlt év hasonló időszakában a deficit összege 3072 millió finn márka volt. Idén az év első kilenc hónapjában a finn export 11 százalékkal emelkedett, az import 4 százalékkal csökkent az elmúlt év hasonló időszakához képest.

Tenger alatti kábel

Tokióban bejelentették, hogy a Nippon Electric Company és a Fujitsu Limited japán cég megrendelési kapott, hogy Libiában 40 millió dollár ráfordítással tenger alatti kábelt létesítsen. A kábel Tripolit és Bengázit köti össze. Kapacitása 90 telefonvonal és egy színes televízióműsorok közvetítésére alkalmas csatorna lesz. Építését várhatóan 1979 júniusában fejezik be.

Szabadalmak kiállítása

Csendes lemez és társai

Negyedik alkalommal tartanak Patentinform címmel kiállítást és konferenciát a kohó- és gépipari vállalatok, intézetei, valamint a szakterülethez kapcsolódó külföldi vállalatok. Mint a tegnapi sajtótájékoztatón a rendezők: a Kohó- és Gépipari Minisztérium, valamint a KGM Tudományos Műszaki Tájékoztató Intézetének illetékesei elmondták, a kétvétenként sorra kerülő rendezvény célja a legújabb műszaki-szellemi eredmények bemutatása.

A konferencia három napján minisztériumok és országos hatáskörű szervek munkatársai, ipari, tudományos, szabadalmi és licenckiakereskedelmi szakemberek tartanak előadásokat.

A kiállításon, amely tegnap nyílt meg és 20-án zárul, 26 hazai vállalat, intézmény és három külföldi ország hat kiállítója vesz részt. A bemutatott 250 téma jó része megvalósított szabadalom, de helyet kaptak a legújabb találmányok és kutatási eredmények is. Ugyancsak a környezetvédelemben alkalmazható az Autóipari Kutató Intézet Silpiat nevű csendes lemeze, amely csökkenti a különféle berendezések zajkiszárgását.

Működés közben látható az Egyesült Izzó szerszámgépekre szerelhető univerzális másolóberendezése, amely sablon vagy mintadarab alapján térbeli időmot készíti. A Híradástechnika Szövetkezet készüléke a színes televíziók, a Mogürt és az Ikarus szabadalma pedig az autóbuszok szervizelését könnyíti meg. Az információközlés legkorszerűbb eszközeit alkalmazza a KGTMTI kibernetikai információközlő és oktatástechnikai berendezése. Programvezérlő segítségével előre elkészített oktatási tervet valósít meg és lehetőséget ad a hallgatóság aktív beavatkozására is. A Mezőgépjelmező Intézet bogoragyűmölcsök betakarítására szolgáló berendezése a természetére fordított munkaidő 60—80 százalékát kitevő leszedést gépesíti.

A tájékoztatón egyebek közt elmondták, hogy a licenckiakereskedelem fellendítését szolgálja az a kohó- és gépipari szabvány, amely „Gyártmányok és gyártási eljárások iparjogvédelmi vizsgálata” címmel készült és 1977. július elsején lépett hatályba.

(bognár)

KGST-bizottsági ülés Budapesten

Rádiótechnika, elektronika

Újabb sokoldalú gyártásszakszítási és kooperációs egyezményeket, valamint a már megkötött együttműködési szerződések bővítésére szerepel a KGST rádiótechnikai és elektronikai ipari állandó bizottságának hétfőn Budapesten megkezdődött 33. ülésének napirendjén. A tanácskozáson a KGST-tagországok és Jugoszlávia képviselői, valamint

a KGST-titkárság munkatársai vesznek részt. Megfigyelőként jelen van az ülésen a Vietnami Szocialista Köztársaság képviselője is. A REAB 33. ülését a Margitszigeti Nagyszállóban Nemeslaki Tivadar kohó- és gépipari miniszter, az ülés elnöke nyitotta meg, majd Havasi Ferenc, a Minisztertanács elnökhelyettese köszöntötte a résztvevőket.

Az én munkamódszerem

Mindennap fogadónap

Egyre több embert kell bevonni a munkába

Ahány ház, annyi szokás — a mondás igazsága jól ismert. Miért lenne másképp ez a tanácsstagoknál? Mindenkinél a hosszú évek során kialakult — egyéniségének, választókörzetének, az ott élők problémáinak megfelelő — munkamódszere van. A cél azonban mindenkinél ugyanaz: megfelelően képviselni választóit a különböző fórumokon.

Hajnal János, az I. kerületi 36-as számú választókörzet tanácstagja is egyéni módszereket szerint dolgozik.

— 1967 óta élvezem a körzetemhez tartozó mintegy 650 lakos bizalmát és az évtized alatt kialakult a munkastilusom. Valom: egyre több embert kell bekapcsolni a közösségi munkába, és ennek alávetni minden más módszert. Hiszen csak akkor mondhatjuk, hogy jól képviseljük a lakosságot, ha szorgalmazzuk, teret is adunk kezdeményező készségüknek, ötleteiknek, gyakorlati munkájuknak.

Nyitva az ajtó

A testületben elsősorban a számvizsgáló bizottságban elvállalt alelnöki funkció köti le Hajnal János idejét, aki ha véletlenül hiányzik egy ülésről, írásban küldi el véleményét, észrevételét az előterjesztett javaslatokhoz. A gyakorlatibb, és talán nehezebb tanácsügyi munkáról így beszél:

— Nem mondom újat, nekem is az a célom, hogy megfelelő kapcsolatot alakítsak ki választóimmal. Az azonban talán újszerű, hogy nekem már nincs fogadóórám a szónak napra, órára, percre bontott értelmében. Azért már, mert megválasztásomat követően két évig én is kitűztem időpontokat, de az emberek — tapasztalataim legalábbis ezt mutatják — nem szeretik a meghatározott terminust: alig-alig kerestek fel az idő tájt. Megszűnt tehát a fogadónap, és mégis sokkal több mindenről tudok most, mint azelőtt. Az utcán, a boltban, a házban, a parkban gyorsabban forog a nyelv, könnyebb a szó, mint a „hivatalos időben”. És hadd tegyem hozzá, ez a kötetlen fogadódó az otthonomra is vonatkozik: bármikor felkereshetnek választóim — nyitva számukra az ajtó!

A tanácsügyi beszámoló mintegy mérleg az éves munkáról, súlya, szerepe tehát igen nagy választó és választott számára egyaránt. Hajnal János sem vall mást.

Levél a fiataloknak

— Nagy gondal készülök a beszámolóra. Jóformán az előző elhangzása után már megkezdem

az anyaggyűjtést, összegzem a problémákat, javaslatokat. Az idén meghívást kaptam az egyik lakóterületi pártcsoport gyűlésére is. Az ott elhangzottak nagy segítséget jelentettek a beszámoló elkészítéséhez.

— Tavaly elhatároztam, hogy nemcsak az éves munkát értékelem, hanem részletesen beszélek arról is: mi történt körzetünkben a negyedik ötéves terv-időszak alatt? Nagy örömmel szolgált, hogy a tanácsügyi beszámoló részvevői egyhangúlag olyan határozati javaslatot fogadtak el, amely kimondta: „A 38-as számú választási körzet lakóinak véleménye szerint az I. kerületi Tanács eredményesen képviseli a kerület lakóinak érdekeit.” A továbbiakban szorgalmazták, hogy „fokozza ellenőrző és szervező tevékenységét a lakossági ellátás érdekében”.

Ismert, hogy a tanácsügyi beszámolókon, fogadónapokon inkább az idősebb lakók keresik fel a tanácsot. Hajnal János ezért a szokásos formanyomtatványon kívül külön levelet is írt a körzetéhez tartozó fiatalokhoz. — Igaz, csak hárman jöttek el közülük, de ezt is sikernek könyvelem el. Azt pedig saját példámon tanultam meg, hogy milyen gondosan kell kiválasztani egy-egy tanácsügyi beszámoló időpontját, hiszen nem mindegy, hogy aznap este mit sugároz a tévé vagy a rádió.

Még jobban csinálni

Időnként még a jó munkamódszer, a sok apró ötlet sem segít, ha például nagy összegű beruházásról van szó. Az Attila út 33. számú ház felújítása évek óta napirenden van, de hol a metró, illetve a Batthyány tér rendezése, hol más, ugyancsak sürgető munka vitte el a pénzt. Pedig sokat tárgyalt már az IKV-val ez ügyben Hajnal János. Most megint felcsillant a remény, ismét van ígéret...

A 38-as számú választókörzet tanácstagja egyébként a Tanácsakadémián tanít. Szaktárgyai a szövetkezeti és földjog, a mezőgazdasági szakigazgatás, illetve a településfejlesztés. Mint mondja, bár az Attila út és környékének kevés köze van — mondjuk — a mezőgazdasági szakigazgatáshoz, mégis számtalan példát — jót és rosszat — tud felsorolni hallgatóinak a gyakorlatból, a tanácsi munkából.

— Ötvennyolc éves vagyok — mondja búcsúzóul —, de úgy érzem, tudok még újítani a munkámban, még jobban csinálni azt, amit vállaltam: képviselni a 38-as körzetet!

Forró Péter

Első: a lakosság érdeke

A törökszentmiklósi modell

Tudom, nem ildomos a közérdekű beszámolót saját élményvel kezdeni, ezúttal mégis ezt kell tennem. Tizenhárom évvel ezelőtt, mikor a jugoszláv fővárosban jártam, módom nyílt arra is, hogy szétnézzek az újbelgrádi városrészen a skupstina — a helyi igazgatás — akkortájt épülő, modern székházában. Már az előcsarnokban meglepődtem: félkör alakban hosszú pultot ácsoltak a munkások, mögötte polcok, szekrények körvonalai bontakoztak ki. Ekkora ajándékbazárt rendeznek be a földszinten? — kérdeztem. — Szó sincs róla, kaptam a felvilágosítást, csak egy új módszerrel kísérletezünk. Az állampolgárok ügyeinek jó része nem igényel hosszabb eljárást, sok esetben pedig elég az egyszerű útbaigazítás is — az a néhány fős, nagy felkészültségű szakgárda, amelyik majd a pult mögé ül, ezeket a feladatokat látja el.

Ott hallottam először az ügyfélszolgálati iroda kitűnő gondolatáról, amire pedig Törökszentmiklóson ezekben a hónapokban készülnek, az már az említett életrevaló ötlet eddigi legcélsebb változatának ígérkezik. Még akkor is, ha a városi tanácsnál váltig hangoztatják: nem akarnak semmiféle „egyetlen” dolgot csinálni, csak azt szeretnék elérni, hogy a szakigazgatási szervezeten belül harmonikusabb legyen az összhang, s ennek következményeként egyszerűbb, gyorsabb a lakosság ügyeinek intézése. A szerezés érthető — nyilván az is táplálja, hogy minden újdonság eleve magában hordja a kudarc lehetőségét —, a vállalkozás azonban ennél többnek tűnik.

Bővítik a keretet

A városi tanács vezetői már korábban arra a meggyőződésre jutottak: jóllehet, két szakembert foglalkoztató ügyfélszolgálati irodájuk derekas munkát végez az állampolgárok egyszerűbb ügyeinek elintézésében, jogi felvilágosításában, a kis csoport mégsem képes arra, hogy megfelelően befolyásolja az egész apparátus ügyintéző tevékenységét. S ez nem az ott dolgozók szakértelmén, igyekezetén múlik, hanem elsősorban az adott szervezeti keretek szűköségén. Először tehát ezen kellene változ-

tani. A kérdés: hogyan, milyen mértékben?

Számolni kezdtek: a városi tanács nyolc szakigazgatási szervében — nem számítva a három tisztségviselőt — hetvennégy fő dolgozik, s közülük — munkakörükkel fogva — mintegy harmincötven kerülnek nap mint nap közvetlen kapcsolatba a lakossággal, a leggyakrabban előforduló ügyfajták intézése során. Újabb vizsgálódások után ez a szám tovább — huszonegy főre — csökkent, s végre hozzáfoghattak az ügyfélszolgálati iroda átalakításával, kibővítésével kapcsolatos elképzelések részletekig menő kidolgozásához.

Kik dolgoznak az irodában?

Tulajdonképpen egy szervezetében, tartalmában, feladatkörében egészen új szervet kívánnak létrehozni — magyarázza dr. Papp János, a városi tanács vezetője. — Azért használom a jelenidőt, mert még jó ideig az előkészítéssel leszünk elfoglalva. Azt azonban már tisztáztuk, milyen részlegek, illetve dolgozók kerülnek az újjászervezett ügyfélszolgálati irodába: az egész nyolcfőnyi igazgatási osztály, az adócsoporthoz kilenc dolgozója, ketten a műszaki osztályról, valamint a termelésfelügyeleti osztály és az egészségügyi-szociálpolitikai osztály egy-egy munkatársa. Ugyanakkor külön részlegként megmarad az ügyfélszolgálat eredeti, kétfőnyi csoportja is, ami főleg rutin feladatokkal — bizonyítványok kiállítása, lakcím be- és kijelentés, talált tárgyak kezelése stb. — foglalkozik a jövőben. Gondolom, már a kialakítandó iroda személyi állományának szakmai összetétele is jelzi, milyen nagy figyelmet fordítunk arra, hogy ott legyen a képviselője minden olyan ágazatnak, feladatkörnek, amiben a lakosság leginkább szolgáltatásainkra szorul.

Ez a szervezeti felépítés és a korábbinál jóval nagyobb létszám — ami ráadásul különböző szakigazgatási szervekből verbuválódik — természetesen szükségessé tette néhány munkajogi kérdés és az elhelyezés problémájának tisztázását is. Ami az előbbi illeti, úgy döntöttek, hogy az irodához kerülő dolgozók munkajogilag továbbra is az „anyaosztályhoz” tartoznak, a

munkáltatói jogokat azonban — napi munkájuk irányítását, szabadságuk engedélyezését, jutalmazásukat stb. — az iroda vezetője gyakorolja. A kiadmányozási jogot pedig az irodában intézett ügyek túlnyomó többségében az ott dolgozó ügyintézőkre ruházza át az illetékes szakigazgatási szerv vezetője, ami jelentősen lerövidíti az akták útját, illetve elintézésének idejét.

Korszerűsítés másban is

Az elhelyezésre is találtak megoldást, igaz, nem minden „áldozat” nélkül. A tanácsháza egész földszintjét részét erre a célra szánják, ezért azlán a tárgyalóteremnek és a klubhelyiségnek másutt kell helyet keresni, de kisebb átépítésekre is sor kerül. Tagadhatatlan viszont, hogy a lakosság szempontjából mégis ez a legcélszerűbb; csak belép a hivatalba, s máris — keresgélés, bosszankodás és bizonytalanlankodás nélkül — közvetlenül az illetékes ügyintézőkhöz fordulhat csaknem minden problémájával.

Az ügyfélszolgálati iroda újjászervezése mellett azonban a korszerűsítés egyéb kellekeiről sem feledkeznek meg a tanácsnál.

— Létre kell hoznunk a központi leíró irodát is — hangoztatják a tanács vezetői. — Igaz, ez sem megy bizonyos szervezeti változtatások nélkül, hiszen a gépirókat egy helyre kell csoportosítani a titkárság keretében, és a munkájukhoz szükséges modern eszközök sem filéres tételek. Ezek az intézkedések azonban szorosan hozzátartoznak egyszerűsítési törekvéseinkhez. Amint hogy a biztonságos és pontos ügyirat-nyilvánítás megteremtésével is számos felesleges mozzanat ictatható ki az ügykezelés menetéből. A peremlyukártya-rendszer például nagymértékben megkönnyíti a határidők betartásának ellenőrzését.

A tervek szerint 1978 júniusában kezdi meg működését az újszerű ügyfélszolgálat, s aligha túlzott a megállapítás: ez esetben nemcsak a helyi lakosság, hanem az egész tanácsbíró vélemény nagy érdeklődéssel várja a megnyitás napját.

Németh Géza

A POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV ÉS A TANÁCSOK

Sok jó ember kis helyen

„Tartási szerződés alapján az egyik fél köteles a másik felet megfelelően eltartani. Tartási szerződést kötelezettként jogi személy is köthet.” (Ptk. 586. § [1] bek.)

Az emberek sok mindenfélével gyűjtenek. Özv. I. B.-né azonban már csak az éveket gyűjtötte. Magának 72 esztendő, pár évvel ezelőtt hozzá költözött élettársánál 78 évet. Ez az életközösség természetesen nem váltotta be azt a reményt, hogy a két idős ember kölcsönösen támogassa egymást. Az idős férfi szociális otthonba való elhelyezését kérelmezte, az agg özvegyasszony pedig tartási szerződést kötött egy fiatal özvegyvel. Itt is volt egy élettárs, és annak egy kiskorú gyermeke, akik a tartási szerződés alapján szintén beköltöztek özv. I. B.-né kétszobás, komfortos lakásába.

A szerződés pontosan meghatározta az idős asszony gondozására, gyógyítására, ápolására és eltemetésére vállalt kötelezettségeket. A felek bizalommal várták, hogy a szerződést az államigazgatási hatóság jóvá fogja hagyni. Ezt azonban mindkét félnek megtagadták. A megtagadás

indoka lényegében az volt, hogy a tartási szerződés nem tudná a célját tartósan betölteni, mert annak megkötésekor az eltartott idős özvegyasszony ugyancsak idős élettársa még a lakásban lakott, így a lakás az eltartók beköltözésével túlszűfoltta vált. Ez pedig akadályozza az eltartott kulturált gondozását, ápolását. Az eltartó a bírósághoz fordult, és az államigazgatási hatóság határozatának hatályon kívül helyezését kérte.

Tény, hogy a bíróság dolga már könnyebb volt, mert időközben az idős férfi a szociális otthonba távozott, és a lakásból kijelentkezett. Az ítélet indokolásának elvi része így is figyelmet érdemel.

A bíróság rámutatott arra, hogy a tartási szerződés jóváhagyásának megtagadása csak abban az esetben jogszerű, ha a szerződés tartalma nem felel meg a jogszabályban előírt követelményeknek, vagy a szerződés nem képes a célját tartósan betölteni. Az a körülmény, hogy átmeneti jelleggel őt személy került a kétszobás lakásba, önmagában nem elegendő alap a jóváhagyás megtagadására. A felek gondosan szerkesztett szerződés-

ben rögzítették és vállalták az együttműködést. Mindezekre figyelemmel a bíróság az államigazgatási hatóság határozatát hatályon kívül helyezte, és a tanácsbíró új eljárás lefolytatására kötelezte.

Jó példa az ügy és az új eljárás arra, hogy tartási ügyekben nem elegendő az adatok szokásos tényyszerű vizsgálata. Az emberi helyzet mély értékelésére, az érdekelt személyek és a vállalt kötelezettségek viszonyítására, a várható fejlemények mérlegelésére is szükség van. Erre különösen most kell felhívni a figyelmet, amikor látszólag kis jogi változások rendkívüli mértékben kibővítik az új élethelyzeteket, a vizsgálható és értékelendő körülményeket.

A Polgári Törvénykönyv korszerűsítése során ugyanis a fentebb idézett törvényhely két jelentős kérdésben módosult. Az egyik változás lényege, hogy eddig a fél csak a saját háztartásában való eltartásra vállalhatott kötelezettséget. A másik változás, hogy eddig csak magánszemély vállalhatott eltartást, a jövőben kötelezettként jogi személyek is köthetnek ilyen szerződést. Főleg mezőgazdasági termelősövetkezetek részéről ugyanis jogos igény merült fel arra, hogy idős tagjaikról ilyen szervezett formában gondoskodjanak.

Sz. Gy.

Fórumok

A tanács segítőtársai

A Hazafias Népfőnt budapesti elnöksége Kelenföldön tartotta legutóbbi ülését, melyen a XI. kerületi népfőntbizottságok sokrétű gazdaság- és várospolitikai tevékenységét vitatták meg.

A gyors ütemben fejlődő, új lakótelepekkel gazdagodó kerület lakói mindenekelőtt az életkörülmények, a kereskedelmi és egészségügyi ellátás alakulását, valamint a gyermekintézmények építését kísérik nagy figyelemmel. A kerület körzeti népfőntbizottságai már az V. ötéves terv kerületi fejlesztési elképzeléseinek körvonalazásakor összegyűjtötték a lakók és az üzemek javaslatait, hogy az igények és a lehetőségek előzetes felméréseivel, illetve egyeztetésével is segítsék a tanács döntéseit.

Rendszeresen szerveznek különböző fórumokat. Megtárgyalták a lakossággal például a gyermekruházati cikkek választékával kapcsolatos tapasztalatokat, s lakók, tervezők és építők együtt vitatták meg az új lakótelepek építési problémáit. A népfőnt a környezetvédelemből és a társadalmi munkák szervezéséből is kivette a részét. Ösztönzésére a lakosság játszótérek és parkok társadalmi őrzését vállalta, a Baranyai úti tanuszoda építésénél 30 ezer órnyi társadalmi munkára számítanak. Ezenkívül 80 kilométer járdát építenek a lakosság és az üzemek dolgozóinak közreműködésével, akik a „Tiszta lakóhelyért” mozgalomban is évente mintegy 20 ezer órát dolgoznak.

Veszélyben a konjunktúra

Az NSZK gazdasága

A Német Szövetségi Köztársaságra különleges szerep hárul a tőkés világgazdaságban, Japánal és az Egyesült Államokkal együtt. Ahogyan a londoni csúcsértekezlet előtt megfogalmazódott — az erős fizetési mérleggel rendelkező NSZK-nak minél többet kell külföldről vásárolnia, hogy ezzel a partnerországok konjunktúráját és foglalkoztatási helyzetét javíthassa.

Visszaesés

Ezt az elvet (kormány- és üzleti körök egyaránt) olyan időpontban kezdték hangoztatni, amikor a gazdasági fejlődés tényezői egyértelműen NSZK-konjunktúráról tanúskodtak. 1976-ban a bruttó nemzeti termék növekedési üteme 5,7 százalékos volt, az előző év 4,5 százalékos infláció mellett. A tőkés Európában a gazdasági növekedésre ez volt a legmagasabb regisztrált adat. A világkereskedelmi adatok év végi értékelésekor pedig kiderült, hogy az NSZK a világon a feldolgozott termékek első számú exportőre.

1977-re azonban a kilátások már tavaly sem voltak túlságosan biztatók. Az ipari termelés 1976 harmadik negyedévében stagnált, majd az idei év első három hónapjában tapasztalt, viszonylag gyors ütemű növekedés után a II. és III. negyedévben az előző három hónapos periódushoz képest visszaesett. Ennélfogva aligha várható, hogy a kormány terveiben szereplő 4,5 százalékos növekedési rátát idén sikerül elérni, a valószínűleg várható teljesítés 3—3,5 százalék körül lesz. Mindezt állítogal Schmidt kancellár személyes beszélgetésben közölte már Barre francia miniszterelnökkel, Callaghan angol kormányfővel és Blumenthal amerikai pénzügyminiszterrel, így a legfontosabb szövetségeseket az 1977-ről szóló statisztikai jelentés számai aligha fogják meglepni.

A konjunktúra kifulladására a közvélemény számára is világosan jelezte, hogy az NSZK sem immúnis a tőkés világgazdaság általános problémáival szemben. Sőt, kommentárok aláhúzzák, hogy a jelenleg tapasztalható lassulásnak talán legfontosabb oka a nyugatnémet exporttermékek iránti kereslet intenzitásának csökkenése. Az okok különbözőek. Strauss szerint a kormány „szocializálja a gazdaságot, más nézetek szerint a „túlzó” bérkö-

vetelések kedvetlenítik el a vállalkozót. A reális szemlézők azonban joggal mutatnak rá: ha a belső kereslet növekedése lanyha, a külföldi eladásai lehetőségek pedig bizonytalanok, aligha érdemes beruházni.

A gazdasági növekedés ütemének lassulása törvénytörően jelentkezett a fogyasztói árindexben. A megelőző három hónaphoz viszonyítva 1977 I. negyedévében az árindex 7,4 százalékos volt, július és szeptember között (ugyanilyen módon, évi szinten kalkulálva) már csupán 1 százalékosat tett ki. Kieleződött azonban a munkaerőpiac gondja. A munkanélküliek száma már több mint egy éve 1 millió körül van, úgyhogy a szakszervezetek kutatóintézete szerint a rejtett munkanélküliséggel együtt a reális érték 1,7—1,8 millió! A kérdés politikai súlyát csak növeli, hogy egyes előrejelzések szerint demográfiai okokból a munkanélküliség a 80-as évek elején sem fog 0,7 millió alá süllyedni. Más szóval: a gazdasági növekedés egyszerűen csak arra biztosít majd fedezetet, hogy az újonnan munkaképes korba lépők számára elvileg legyen hely.

Infláció, munkanélküliség

Ilyen körülmények között a kormány fokozott érzékenységgel reagál minden rövid távú, az 1978-as évet érintő előrejelzésre. Apele pénzügyminiszter szerint az előrejelzés készítői még nem vetették figyelembe a kormányreflexiók adóprogramjának hatását. Január 1-től ugyanis 13 milliárd márka értékű személyi és vállalati adócsökkentés lép életbe, a költségvetés deficitje is 18 milliárd márkával több, mint a megelőző pénzügyi évben. Kérdés azonban, elegendő lesz-e a reflexiók dózisa?

Az NSZK újabb ösztönző intézkedést egyébként nem tervez, először a jelenlegiek hatásait szeretnék kivárni. Legálábbis ilyen értelemben kapott tájékoztatást Apeltől Blumenthal. Érthető persze az is, hogy drasztikus intézkedéseivel Bonn nem szívesen áldozná fel a tőkés világgazdaságban is kiemelkedően jó inflációs rátát, hisz régi igazság, hogy a munkanélküliség csak a közvetlenül érintettek számára igazán probléma, míg az infláció az egész lakosság számára baj. A hitelpolitikában sem várható gyors irányváltás.

G. Gy. Sz. P.

Telefongyár

Rekonstrukciós tanfolyamok

Rekonstrukciós továbbképző tanfolyamokat szervez dolgozói részére a Telefongyár. A vállalatnál ugyanis már a felidején is túl van a rekonstrukció. Mindezek figyelembevételével jelentős feladat hárul a Telefongyár oktatási szervezetre. Most szervezik az új technikat belfogadó és alkalmazó szakemberek képzését. A továbbképzéssel készítik elő, hogy a rekonstrukció utáni munka folyamatos legyen. Ezekben a hónapokban több tucat intenzív tanfolyamot szerveznek valamennyi gyáregységben.

A gyártási folyamatok korszerűsítésével a vállalat megváltoztatja a termelési szerkezetet is, új konstrukcióit, bonyolultabb és korszerűbb gyártmány-családokat alakít ki, elsősorban a postai hírközlés számára. En-

nek eredményeként 1980-ra a Telefongyár a tervek szerint megkezdheti az adatátviteli berendezések termelését.

Mindezek figyelembevételével jelentős feladat hárul a Telefongyár oktatási szervezetre. Most szervezik az új technikat belfogadó és alkalmazó szakemberek képzését. A továbbképzéssel készítik elő, hogy a rekonstrukció utáni munka folyamatos legyen. Ezekben a hónapokban több tucat intenzív tanfolyamot szerveznek valamennyi gyáregységben.

Szilikátipari üzem Kunhegyesen

Elkészült és megkezdte a termelést az Alföldi Szilikátipari Vállalat új üzeme Kunhegyesen. A régi téglagyár helyén vállalat erőforrásból épített gyárban, üvegcsővel erősített poliészter dolgoznak fel ipari célokra. A nagy szilárdságú műanyagból például öncserelő berendezések tartályait készílik az Egyesült Izzó megrendelésére, melyekből az év végéig 500-at szállítanak a megrendelőnek.

A keresett gyártmányokból, mint például a poliészter savszállító tartályokból is, a jövő évben tovább fejlesztik a termelést, mintegy 50 millió forint értékű tartályt gyártva. A technológia tökéletesítése érdekében a vállalat kapcsolatot teremtett az osztrák Vianova vegyipari céggel, amely műanyagot szállít Kunhegyesre. A közeljövőben berendezéseket is vásárolnak tőlük.

A napraforgó karrierje

Világszerte keresett cikk a növényolaj — Az új gyárhoz több termény kell

Napraforgó-karrier? E — Peruból, Mexikóból, az őshazából — ki tudja miféle közvetítéssel hozzánk eljutott növényre ráterelődött az agrár- és külkereskedelmi közfigyelem. Ez tünt ki egyebek között azon a tanácskozáson is, amit csütörtökön rendeztek Szarvason.

Két partner: a feldolgozó cég, vagyis a Növényolajipari Országos Vállalat, s a napraforgó dolgában legjelentősebb területtel bíró rendszergazda, a nádudvari Kukorica- és Iparinövény Termelési Együttműködés — volt a tennivalókat felvázoló összejövetel megszervezője.

Érdemes növelni

A KITE már korábban felhívást bocsátott ki taggazdáihoz: jövőre növeljék legfontosabb olajnövényük vetésterületét. Mind a termelési érték, mind a nettó jövedelem, mind a dollárbevétele mutatója szerint fölöttébb a kukoricának és a búzáknak, mégpedig valamennyi úgynevezett átlaghozam-kategóriában. Dr. Magyar Gábor, a KITE igazgatója elmondta, hogy világviszonylatban megfigyelhető az állati eredetű zsíradékok fogyasztásának csökkenése, s a növényi olajok, elsősorban a napraforgóolaj fogyasztásának növekedése. Ezt igazolja az a tény is, hogy egyes nyugati államokban, ahol eddig igen kis területen termesztették a olajos növényeket, új olajgyárakat építenek.

Nálunk Martfűn épül növényolajgyár, amely 40—50 ezer hektár többletnapraforgót igényel majd, tehát növelendő a vetésterület is. Ennek az egyharmada — 36 ezer hektár — a KITE taggazdaságaiban található, amelyek 15—20 ezer hektár gyarapítást vállaltak magukra fokozatosan: 1978-ban 5—6 ezer hektár lesz a termőterület-növelés földjeiken.

Ez azonban csak az egyik tényező: legalább ilyen fontos a hozamok emelése! Bizonyos technológiai módosításra már az idén vállalkoztak több helyütt. Ennek köszönhető, hogy két mázsával gyarapodott a termés a KITE taggazdaságaiban az elmúlt évihez képest.

Ezek a számok azért érdekesek a szakembereknek, mert 11 mázsa termés fölött már jobban jövedelmez a napraforgó, mint a

búza, a kukorica, ezek mai átlaghozamát figyelembe véve. Van nek persze olyan gazdaságok is, amelyek elérték a 26 mázsát, mint például Hajdúszoboszlón, Hajdúszoboszlón, Nádudvaron, Bácsalmáson, és így tovább. Sok helyütt gyengébb talajon termesztik a napraforgót, aminek hagyománya van. (Emlékeztet, hogy az 1863-as katasztrófális szárazság idején — amidőn először fedezték fel e növény fon-

teljesen gépesíthető növény, jól társítható a kukoricával és a búzával”. (Az sem mellékes körülmény, hogy a feldolgozás folyamán fehérjetakarmányt is készítenek a napraforgóból, s ezzel importot takarítunk meg.)

Es miért népgazdasági érdek a több napraforgó? Elsősorban azért, mert a belőle készült olaj keresett cikk a világban. Legfőbb vevőink Ausztria, Svájc, az NSZK, Olaszország, s kisebb mértékben vásárol Lengyelország, az NDK és Románia is. Az idevágó statisztika: az idén 40 ezer tonnányi olajat exportáltunk tőkésállamokba, s 7,5 ezer tonnát szocialista országokba. Ha megépül a martfűi gyár, megduplázódhat mind a termelés, mind az export. Ez annyit tesz, hogy ezer tonnáról kétezer tonnára növekszik a napi feldolgozás. S hogy biztonsággal meglegyen a termelői háttér, a növényolajipar is megteszi a magáét: fejlesztési alapjából az idén 50 millió forintot juttatott a gazdaságoknak.

Vannak persze nehézségek is, megemlíthető például a raktározás, az elhelyezés gondja. Igaz, ez más növény esetében is fennáll, a bértárolás fogalma tehát nem ismeretlen a napraforgó esetében sem. S ugyancsak más növényekhez hasonlóan, az úgynevezett fajtaváltás szintén szükségesszerű. Ma a világtermelés túlnyomó többségét adó, Szovjetunióból származó fajttá dominálnak, mint a Csakinszkij 269, a VNIIMK 6540 nevűek — jelűek. Mindenesetre, a magyar kutatók — Iregszemcsén, Szegeden — intenzíven dolgoznak hibridek nemesítésén.

Gépesítve

Es a gépesítés? A KITE napraforgó-termesztő taggazdáiának háromnegyede rendelkezik már a teljes munkafolyamat gépsorával. A lényeg azonban az, hogy — mint már említettük —, az a kombájn, amely a búzában, a kukoricában használható, a helyütt a napraforgótáblákon is.

— i. — r.

tosságát — csak e nap járása felé forduló virágú növény adott kielégítő termést.)

Érzékeny

A KITE egyik taggazdasága, a bugyi Tessedik Sámuel Termelőszövetkezet (amelynek földjei gyenge termőképességűek, alig 8—10 aranykoronásak), szintén oda jutott, hogy e kívánalmaknak legjobban a napraforgó felel meg, hiszen hozamértéke meghaladja a búzáét. De ebben a termelőszövetkezetben is megállapították, hogy a jobb talajt a napraforgó is nagyobb eredménnyel hálálja meg. Tehát korántsem véletlen, hogy a KITE már említett felhívásában ez a mondat is szerepel: „... a napraforgó termelését bátran lehet irányítani a jobb minőségű talajokra, s mint

Svéd üzletember kiténtetése

Tudósítónktól.

Első ízben kapta svéd üzletember a Magyar Kereskedelmi Kamara emlékérmét. Helge Andersson 1957-ben a Findus cég vásárlási igazgatójaként került kapcsolatba a Magyar Hűtőiparral. A kölcsönös érdekeken alapuló együttműködés — amelyben jelenleg saját vállalata, a Foodimpep élén vesz részt — nagymértékben hozzájárult a gyorsfagyasztott élelmiszerek gyártásának fejlesztéséhez. A kiténtetést Kallós Ödön, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke adta át.

Concorde-járat Párizs és Teherán között

Az Air France légi közlekedési vállalat bejelentette, hogy decemberben Concorde típusú szuperszonikus személyszállító óriás repülőgépet állít forgalomba a Franciaország és Irán közötti járaton. A Párizs és Teherán közötti repülőút időtartama 3 óra csökken.

NDK-mezőgazdaság

A Német Demokratikus Köztársaságban az idén 1,4 millió köbméternyi szerves trágya-anyagot állítanak elő 123 különleges üzem, agrókémiai központ és talajjavítással foglalkozó szövetkezet részvételével. A szerves trágya nyersanyagául főleg tőzeget, faháncsot, vagóhídi hulladékot,

Tesco-szerződés Moszkvában

Tejipari tudományos kooperáció Magyar termékek az olimpiára

Moszkvai tudósítónktól.

A magyar—moszkvai műszaki tudományos együttműködés keretében újabb szerződést kötött Moszkvában a Tesco. A megállapodás értelmében a magyar Tejgazdasági Kutató Intézet és a moszkvai Tejipari Kutató Intézet csaknem százezer rubel értékben cserél tudományos dokumentációt, illetve szakembereket. Szovjet részről a fehérjekon-

centráumokkal készített tejtermékekről szóló kutatások eredményeit adják át. Magyar részről pedig a gyümölcs- és fűszerkészítésű terjemékek kutatási dokumentációjának átadására kerül sor. A most kötött megállapodás révén a moszkvai olimpiai játékok idejére várhatóan a szovjet fővárosban is megjelennek a Magyarországon igen hamar népszerűvé vált gyümölcs- és fűszerkészítésű tejtermékek.

HORIZONT

tengeri iszapot és használt szalmát alkalmaznak. A humusz így ásványi eredetű trágyával együtt alkalmazva, az eddig alkalmazottakkal szemben jobb és stabilabb terméshozamot eredményez.

Autós hírek

A Fiat Művek bejelentette, hogy a Polmot lengyel külkereskedelmi vállalattal megállapodást kötött arról, hogy 100 millió dolláros költséggel autómotort gyártó üzem épít Varsóban. A Fiat Művek 1600 és 2000 köbcentiméteres űrtartalmú motorok gyártásához szállít felszereléseket Lengyelországba. Az üzem vár-

hatóan 1980-ban kezdi meg működését.

Jugoszláviában igen népszerűek lettek a Skoda személygépkocsik. A legújabb típusból az idén 9 ezer darabot adtak el, ami tavólról sem fedezte a keresletet. Jövőre is a keresletnél kevesebbet — csak 7500 darabot — tud szállítani Csehszlovákia a belgrádi Balkanija Külkereskedelmi Vállalat részére. Jugoszlávia 1957 óta összesen 160 ezer Skoda személygépkocsit vásárolt Csehszlovákiától.

Bolgár kohászat

Bulgáriában a jelenlegi 5 éves tervidőszakban is gyors ütemben fejlődik a kohászat. A tervek szerint az acéltérmetelés az 1975. évi 2,3 tonnáról 1980-ra 3,5 millió tonnára nő.

Új kamarai bizottság alakult

Tudósítónktól.

Szeged, Pécs, Győr és Miskolc után Debrecenben is megalakult a Magyar Kereskedelmi Kamarák területi összekötő bizottsága. A november 23-án megtartott alakuló ülésen elfogadott alapszabályzat szerint a bizottság a kamarán belül önállóan fog tevékenykedni.

Az alakulást megelőzően a szervezők mintegy 40-50 vállalatnál végeztek felmérést, ennek alapján állítják össze a bizottság programját. A területi jellegének megfelelően elsősorban a megye termelőszövetkezeteinek, agrár-ipari egyesületeinek kereskedelmi tevékenységéhez igyekeznek segítséget nyújtani. Egyik legfontosabb feladatuknak a Szovjetunió Kárpátöntúli területével, illetve Romániával folytatott határ menti áruforgalom fejlesztését tekintik.

Kisgyermek tűzhalála

Tragikus kimenetelű lakástűz keletkezett Csárdaszálláson, a 40-es számú vasúti őrházban. A vizsgálat szerint Geszti Imréné bevásárolni ment, s magára hagyta 1 éves Ilona, 2 éves Imre és 4 éves Csaba nevű gyermekét, akik a lakásban gyufával játszottak. A gyufaszálaktól meggyulladt az ágynemű, majd a berendezési tárgyak, és a keletkezett füstben a három kisgyermek életét veszítette.

Sztrájkolnak a Mirror-újságírók

Az angol Mirror-csoport laptrószthöz tartozó londoni újságírók titkos szavazással úgy döntöttek, hogy sztrájkot indítanak bérkövetelésük alátámasztására, válaszul arra, hogy az igazgatóság vasárnap felfüggesztette állásából a Daily Mirror 22 londoni munkatársát.

A Mirror-csoport újságírói azt követelik, hogy fizetésüket igazítsák a szedők és gépmesterek megemelt béréhez, akik a lap-előállítás korszerűsítése következtében ma már többet keresnek, mint sok újságíró. A trósz azonban bérkövetelésüknek csak a felét ajánlotta fel. A londoni számok kiesése eddig több mint kétmillió fontos veszteséget okozott a trósznek.

Szerelemféléstől A kutyát harapta meg

Felcsereált szerepekkel játszódtak le a veszekedés egy szerelemes-pár között Hannoverben. Egy 35 éves olasz fiatalember ösztönözött nála 10 évvel fiatalabb barátjával. A fiatal nő kutyája úgy vette, hogy gazdája védelemre szorult. A fűzesvéri olasz megragadta a szálkás szőrtacsot és megharapta előbb a fülét, majd a potját. A taszkó gazdája állatkínzás címen feljelentést tett a rendőrségen.

Felhős idő

Várható időjárás ma estig: túlnyomóan felhős égbolt, többfelé esővel, záporral. Elénk, több helyen időnként megerősödő déli, délnyugati szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 3-8 fok között.

A Duna vízállása Budapestnél 210 centiméter volt.

Szovjetunió

Gondoskodás a nyugdíjasokról

Több mint 46 millióan részesülnek nyugdíjellátásban a Szovjetunióban az *Ekonomicseszkaja Gazeta* adatai szerint. A nyugdíjasok túlnyomó többsége, mintegy harmincmillió ember, öregeségi nyugdíjat kap, de jelentős a betegség következtében nyugdíjazottak száma, s nyugdíjat kapnak a Nagy Honvédő Háború sérültjei, hősi halottainak nyugdíjra szoruló hozzátartozói is.

A szovjet kormány a társadalmi alapokból állandóan bővíti a nyugdíjakra fordított összegeket. Az elmúlt öt éves terv időszakában például 25 millió nyugdíjas juttatását emelték meg, kiterjesztették a nyugdíjellátás bizonyos vonatkozásait a kolhozparasztoakra és más kiegészítő intézkedéseket is tettek.

Gondoskodnak azokról a nyugdíjasokról, akik teljesen egyedül élnek. Az országban 1500 otthon alapítottak számukra, s ezekben

jelenleg 340 ezren részesülnek teljes gondozásban. A csökkent munkaképességük miatt nyugdíjazottak számára lehetővé teszik, hogy adottságaiknak megfelelő szakma megtanulásával termelő munkát végezzenek. A különleges oktatási intézményekben jelenleg évente mintegy 13 ezer ember kaphat ilyen képzést.

Tavaly a Szovjetunió társadalombiztosítási alappal 25,8 milliárd rubelt fordítottak nyugdíjakra.

A KUBAI KÖZTÁRSASÁG MINISZTERTANÁCSA XX. Évforduló Emlékéremmel tüntette ki Tordai Jenő külkereskedelmi miniszterhelytest és Székács Imrét, a TESCO vezérigazgatóját. A kitüntetéseket José Antonio Tabares de Real, a Kubai Köztársaság budapesti nagykövete adta át tegnap.

A NÉPHADSEREG MŰVÉSZ-EGYÜTTESE mexikói turnéján eddig 9 városban lépett fel nagy sikerrel. Az előadásokat több helyen a rádió és a televízió is közvetítette. A színházi előadásokat eddig 22 ezer néző tekintette meg.

LICENCPOLITIKAI TUDOMÁNYOS ÉRTEKEZLET kezdődött tegnap Halléban. A tanácskozáson Csehszlovákia, Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság 120 tudósa folytatott vitát a tudományos-műszaki eredmények cseréjének közgazdasági és jogi problémáiról a KGST-tagországokkal, valamint a nem szocialista gazdasági területeiről származó partnerekkel.

Drága Schumann

Harcinczer font sterlingért (54 000 dollár) talált gazdára Robert Schumann C-dúr fantáziájának (Opus 17) első verzióját tartalmazó egyetlen kézirat. Az 1836-ban, Lipcsében keletkezett mű eredetileg azzal a céllal készült, hogy előadásából pénzt gyűjtsenek egy Bonnban, Liszt ötlete alapján felállítandó Beethoven-emlékműhöz. Schumann kiadója azonban ellemezte az ötletet, így a szerző később Liszt Ferencnek ajánlotta C-dúr fantázia címen az eredeti művet. Schumann halála után felesége, Clara, Alois Schmitt zeneszerzőnek, a család barátjának ajándékozta a kéziratot és azóta a Schmitt család őrzi.

KÖRNYEZETVÉDELMI MŰZEUM nyílt Pitești városában. A több mint ezer kiállítási tárgy bemutatja az ország növényvilágát, a különböző természeti övezetek sajátosságait és a környezetvédelem céljaira hozott intézkedéseket.

ÚJ PALACKOZÓ GÉPSORT helyeztek üzembe a Nagykanizsai Sörgyár zalaegerszegi fejtőálmásán. A berendezés óránként hatezer palackot tölt meg, az átlomást most már egy év alatt 60 ezer hektoliter sört palackozhat.

Tunéziai filmhét Budapesten

Az idén megtartott kanadai és algériai filmhét után csütörtök estétől a tunéziai filmművészet alkotásaival is megismerkedhetnek a mozilátogatók: a november 30-ig tartó rendezvénysorozatról — melyre Hamadi Essigne, a tuniszi filmintézet igazgatójának vezetésével tunéziai filmművészekből és filmkritikusokból álló delegáció érkezett hazánkba — csütörtökön sajtótájékoztatót tartottak a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének filmklubjában.

A tunéziai filmművészküldetés vezetője és tagjai — Ferid Boughedir rendező és filmkritikus, Abdellatif ben Ammar filmrendező és Abdelrim Gabour filmkritikus — egyebek között elmondották: a tunéziai film megszületését 1967-től számítják. Ekkor mutatták be az alig 20 éve függetlenné vált afrikai ország első

JUGOSZLÁV RÉGÉSZEK Bosznia-Hercegovina első római kori települését tárják fel a Ljubusko melletti Gracsani faluban. A település mellett vezetett egykor a róma-konstantinápolyi főút. A régészek eddig központifutás-maradványokat és egy 9x9 méteres mozaikot találtak.

AZ OLTVÁNYOK FELSZEDÉSÉT a Tokaj-hegylajai Állami Gazdasági Borkombinátban és a Tállyai Szakszövetkezetben megkezdtek. A két éves gyökeres oltványokból az idén belföldön mintegy négyszáz ezret értékesítenek, s jelentős tételeket exportálnak is, többek között a Szovjetunióba.

TAPASZTALT VEVŐ

— Ajaj, mosolyog az eladó: megint sületlen a kenyér!... (Balázs-Piri Balázs karikatúrája)

A KONCZ JÁNOS ZENEISKOLAI HEGEDÜVERSENYT tegnap Szombathelyen megnyitották. A négy napos vetélkedőnek másodszor ad otthont a nyugat-magyarországi város, a 40 évvel ezelőtt elhunyt világhírű hegedűművész, Koncz János szülővárosa.

A MAGYAR CSALÁD- ÉS NŐVEDELMI TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG november 28-29-én tartja második kongresszusát, amelynek fő témái: a párválasztási és a házasságkérdés, a házasság kezdetei, gyermek a családban, a családi élet változásai, az együttélés.

NYOLCSZÁZAZER JÁVORSZARVAS, kétfélmillió antilop, 350 ezer őz, 100 ezer barnamedve és 1200 bölény él a Szovjetunió területén — közli a Vadászat című moszkvai folyóirat. Az országban 120 körzetet nyitvánított védett területek, s a vadaskertek száma meghaladja az ötszázat.

ÜDÜLŐHÁZAT épít a Holt-Duna mellett levő Fadd-Domboriban dolgozóinak a Toina megyei Állami Építőipari Vállalat. A háromszintes modern épület szállórészében tizenkét háromágyas szobát alakítanak ki.

AZ ÓVÁROS RESTAURÁLÁSÁT kezdték meg Kuba 460 éves fővárosában. A terv keretében csaknem kilencszáz többemeletes lakóházat újítanak fel, s helyreállítják a város szökőkútjait is.

Halálos balesetek

Pest megyében Perőcsény határában Kaláska János 34 éves gépkocsivező, bernecebaráti lakos autóbusszal elütötte Koczur Lajos 74 éves nyugdíjas, perőcsényi lakost, aki a kórházban meghalt.

A Kiskunmajsa és Szank közötti útszakaszon Szekszárdi Pál 27 éves betanított munkás, tárlári lakos motorkerékpárjával elütötte T. Nagy Ferenc 48 éves segédmunkás, mosonmagyaróvári lakost. A baleset következtében a motorkerékpár felborult és Szekszárdi Pál a helyszínen meghalt, a gyalogost súlyos sérüléssel szállították kórházba.

Baranya megyében, Hird külterületén Simon Gyula 49 éves afészelő, pécsváradi lakos személygépkocsijával az útpadkára hajtott és egy fának ütközött. Simon Gyula a helyszínen belehalt sérüléseibe.

Budapesten, a IX. kerület, Kvassayzilipné levő Budapesti Lakásépítő Vállalat betonüzemében Bóta János 42 éves segédmunkás, jászberényi lakos bemászott az anyagfeladó-tartályba, miközben a bulldózer körülbeült két köbméter kavicsot a tartályba öntött. Bótát a kavics betemette és a helyszínen meghalt.

A XI. kerület, Fehérvári út és Építész utca kereszteződésében egy 14 éves jelzésű autóbussz kanyarodás közben halálra gázolta Csábr István 18 éves közműves, útbiztonsági lakost.

Nem adott áthaladási elsőbbséget személygépkocsijával a XIV. kerület, Miskolci út és Ungár utca kereszteződésében Dobozi György Szilárd 72 éves nyugdíjas, budapesti lakos és összekötött egy autóbusszal. A személygépkocsi vezetője és utasa, Jordán Mártonné 68 éves háztartásbeli, budapesti lakos a helyszínen meghalt. A személyautó további két utasát, Dobozi György 71 éves nyugdíjas és Jordán Márton 71 éves nyugdíjas, budapesti lakosokat életveszélyes sérüléssel szállították kórházba.

Szovjet-vietnami tudományos együttműködés

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája és a Vietnami Szocialista Köztársaság tudományos központja és társadalomtudományi bizottsága együttműködési megállapodást írt alá Moszkvában. A két ország tudósai megállapodtak abban, hogy bővítik együttműködésüket a matematikai, fizikai, kémiai, biológiai, valamint a társadalomtudományok területén.

TEMETÉS

DIENES LÁSZLÓNÉ Rosensaft Golda urnaelhelyezése 1977. november 25-én 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Repülőgép- és vonat-szerencsétlenségek

Szardán gyakorlatozás közben lezuhant a svéd légierő két sugárhajtású vadászgépe az ország déli partjainál. Az egyik gép pilótája szörnyethalt.

Egy helikopter 12 emberrel a fedélzetén szerencsétlenül járt az Északi-tenger norvégiai részén. A norvég gép utasai közül hatan eltűntek, hatot holtan emeltek ki a tengerből.

Kisiklott egy személyvonat Új-Delhi közelében. Az utasok közül 20 ember életét veszítette. Novemberben ez már a harmadik vasúti baleset. Ugyancsak szardán 16 ember halt meg, amikor egy tehervonatot és egy expressz egymásba rohant Calcutától 120 kilométerre északnyugatra.

Rablók vezették nyomra a római régészeket

Az olasz régészek a Rómától 30 kilométerre délre fekvő Pratica di Mare üdülőhelyen, az ókori La-vinium helyén egy antik Minervatemplom közelében 50 életnagyságú és több száz kisebb szoborra bukkantak. A többségükben egészen megmaradt vagy könnyen helyreállítható életnagyságú terrakotta szobrok között van Minerva istennő művészi képmása. A többi színes szobor isteneket, valamint áldozatokat hozó nőket és férfiakat ábrázol. Közülük található Silenos szatír remekbifaragott feje is.

Paolo Sommella, az ásatások vezetője közölte, hogy a Vergiliusz szerint Trójából menekült és Rómát megalapító Aeneas 1972-ben feltárt állítólagos sírja közelében álló Minerva-templomra a helyszínen éjszakai „kutatókat” végző műltárcsablók hívták fel a római egyetem szakértőinek figyelmét. A feltehetően valamiféle veszőly miatt elrejtett ókori szobrokra azonban szerencsére az egyetem régészei bukkantak elsőként.

Egy jegyzet

November 13-i jegyzetünkben hírügynökségünkre vonatkozóan tettünk apró megjegyzéseket: nehezményeztük, hogy nem megfelelően adtak hiranyagot a szovjet állami díjakról. Gloszszánk után például gyorsasággal pótolták a mulasztottakat, s tájékoztattak az érdeklődőket. Jobb későn, mint soha! Egyébként kérték, közöljék, hogy az egyik szovjet kitüntetettnek cikkünkben hibázottat — s általuk sem megfelelően talált minősítéséért — nem moszkvai tudósítójukat terhelni a felelősség. Kérésüknek ezúton készsággal teszünk eleget.

Portugál gazdaság

Az IMF diktál

Harmadszor is szükség volt a megszorító politika alkalmazására. Februárban Soares egyszínű szocialista kormánya kénytelen volt lépni, mielőtt elutazott volna Nyugat-Európába: a miniszterelnök szükségintézkedések egész sorát jelentette be.

Megnyitották hosszú idő után a tőzsdét, ismét szigorították a behozatalt, 15 százalékkal leértékelték az escudót és maximálták az elérhető béremelések éves mértékét. Vagyis: Lisszabonban mindent megselekedtek, amit a kibic tőkés kormányok Portugáliának tanácsoltak.

Tárgyaló partnereiben Soares biztosan bizalmat is keltett, a legtöbb meglátogatott államférfitől megkapta a várt támogatást a Közös Piacba való belépéshez. A portugál gazdasági helyzet azonban kevésbé javult. A legnagyobb problémát azonban a külső egyensúly megteremtése jelentette. Augusztusban hiába erőszakkal meg Soares deflációs gazdaságpolitikai vonalát, a kereskedelmi mérleg hiánya elérte a 2 milliárd dollárt. Zürichben hírek terjedtek el arról, hogy 1977 első 10 hónapjában a portugál jegybank a hivatalos aranytartalékokból kénytelen volt 46 tonnát eladni. (Portugália hivatalos tartalékainak túlnyomó része aranyban van, ez a politika még a Caetano-rendszer „öröksége”).

Szorítások

Ebben a helyzetben a szocialista párti kormány számára a legfontosabb az volt, hogy újabb hitelt tudjon szerezni a Nemzetközi Valutaalaptól. A tőkés országokat tömörítő nemzetközi pénzügyi szervezettel való meg egyezés nem csupán a várható kölcsön nagysága (750 millió dollár) miatt volt lényeges. A külföldi magántőke aktívabb mozgósításának is félig-meddig feltétele, hogyan ítéli meg Portugáliát az IMF.

November elején Soares gazdaságpolitikája válságba került. Az ország baloldali erői olyan vonalvezetést vártak, mely alkalmas a munkanélküliség csökkentésére és az életszínvonal emelésére. Figyelembe kell venni, hogy az 1975. áprilisi fordulat után a dolgozó tömegek természetesen tartják, hogy a politikai változás életkörülményeikben is megmutatkozik. Soares azonban nem váltotta valóra az e téren tett ígéreteit. Ezzel szemben a Nemzetközi Valutaalap Lisszabonban tárgyaló delegációja a portugál kormánynak mást javasolt. A portugál kormány hiába igyekezett elébe menni a követeléseknek. November elején közölték az új költségvetés tervezetét, mely újabb importkorlátozó intézkedéseket és adóemelése-

ket tartalmazott. E szerint 1978-ban sor kerülne a jövedelemadó 12 százalékos emelésére és 15 százalékkal növelnék az örökösödési és vagyoadókat is. A különböző kiadásokra fordítható összegek jövőre nem emelkednek, az infláció következtében tehát reálértékben csökkennek is. Gomes tervezési miniszter sajtóértekezletén nyíltan beismerte, hogy a költségvetést az IMF igényeinek megfelelően állították össze.

Leértékelés

A Nemzetközi Valutaalap szakértői azonban a „portugál Barre-tervet” mégsem találták eléggé vonzóknak. Nem volt számukra kielégítő az adóemelés mértéke, kívánságlistájukon az escudo folyamatos, állandó leértékelése is szerepelt. Az IMF drasztikusan korlátozni kívánta a belföldi hitelezést, és végeredményben a gazdasági növekedés ütemének további lassítása mellett szállt síkra. Soares ekkor nem vállalta a követelések teljesítését, így november 14-én megszakadtak a tárgyalások, s Lisszabon nem kapta meg a 750 millió dollárt. November 18-án azonban a szocialista párti miniszterelnök meglepő lépést tett, közreadta gazdasági szükségprogramját, mely lényegében az IMF elgondolásait tartalmazta. A nyilvánosságra hozott elképzelések szerint Soares november végéig szeretne a program végleges tartalmában meg egyezni a politikai pártokkal, hogy december elején folytatódhassanak az IMF-tárgyalások.

Elmaradott

Úgy tűnik tehát, egyelőre az IMF diktálja a portugál gazdaságpolitikát. Kétséges azonban, milyen mértékben végrehajtható mindez. Portugália ugyanis az európai tőkés országok között az egyik legfejletlenebb, elmaradott gazdasági struktúrával, alacsony életszínvonalal. Kérdés, milyen mértékben térhet el a dolgozó tömegek jogos igénye a gyakorlattól, meddig lehet a stabilizáció számláját velük megfizetni. A Portugál Kommunista Párt már több alkalommal élesen bírálta a kormány gazdaságpolitikáját, mely csupán további engedményeket tesz az IMF-nek, de az infláció és a munkanélküliség gondját nem oldja meg.

Soares esetleg megkaphatja a 750 millió dollárt, de ennek ára a belpolitikai helyzet kiéleződése lesz. Bizonytalan politikai helyzetben viszont a gazdasági problémákat úgysem lehet megoldani.

G. Gy.—Sz. P.

Megszakítás nélkül

A kemencék nem álltak le Almásfüzítőn — Egy sikeres rekonstrukció története

Sikeres beruházást avattak pénteken délután Almásfüzítőn. A 366 millió forintos rekonstrukcióval és bővítéssel a timföldgyár termelését évi 40 ezer tonnával növelték úgy, hogy az építés közben a gyárban mindvégig folyamatosan dolgoztak. Az avató ünnepségen megjelent és kitüntetéseket adott át a munkában kiválóknak dr. Kapolyi László nehézipari miniszterhelyettes.

Furcsa kép. Úgy ütnek elegendő a még fémesen csillogó tartályok, csövek, a bauxitpor alól ki sem látszó öregebb hasonmásuktól, mint a restaurált cserép pótlással az eredeti anyagtól. Ezért különösebb szakértelem nélkül is könnyen felismerhetők az Almásfüzítői Timföldgyár rekonstrukciós bővítése során készített, felszerelt berendezések. A gyártelep több évtizedes

től megtorpanás nélkül emelkedett a világpiacon. Olyannyira, hogy amíg az említett esztendőben tonnánként 87 dollárt fizettek a timföldért, addig ma már 150 dollárt is adnak érte. Amikor a beruházást elhatározták, még nem tudhatták pontosan, hogy milyen mértékű lesz a timföld iránti kereslet és kínálat alakulása. De a növekvő szocialista timföldkivitel már akkor is a

na tervünket. Ettől függött lényegében az egész gyár nyeresége. Úgy kellett ehhez minden kemencét előzetesen karbantartani, hogy kibírják a két évet nagyjavítás nélkül. Szerencse, nem szerencse — most már mindegy: sikerült. Két-három napos leállásokkal végül is minden hibát kijavítottunk. De többre aligha lett volna időnk; a vállalat karbantartói 25 millió forint értékű munkát végeztek a beruházásból, pedig eredetileg ennél jóval kevesebb feladatunk lett volna.

Kevesebért

Hogy miért jutott rájuk ennyi? Almásfüzítőn is másképpen alakultak a dolgok menet közben, mint ahogy azt eltervezték. A timföldgyárban, mint Kónya Lajos beruházási osztályvezetőtől megtudtam, ekképpen:

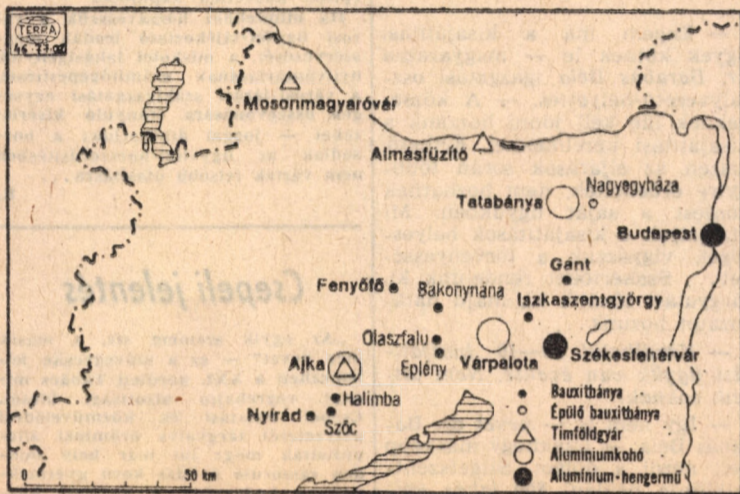
— Egy évvel a beruházás megkezdése után, 1975. február 13-án megtartott miniszteri értekezleten egyértelműen elmarasztalták addigi munkánkat, mert jelentősen lemaradtunk a megjelölt kivitelezési ütemtől. A hazai és külföldi ajánlatok több hónapos kérésére miatt nem készülhettek a tervek, terv nélkül pedig a kivitelezők miért is vállalták volna azt, amit, persze, azért végül is elvégeztek. Hiába volt állami kiemelt a beruházás, a rekonstrukciós bővítés — akikkel mi dolgoztunk, közben építették a paksi atomerőművet és a bicsei hőerőművet is. Azok sem kevésbé fontosak. Ott ugyanúgy megszorították őket, mint ahogy mi. Szerencsére sokan az építőipari munkások közül, már évek óta itt dolgoztak. Mivel kaptak jó munkásszállást, s mert megtalálták a számításukat — megszerették Almásfüzítőt; szívesen maradtak.

— A döntő fordulatot azonban az idén tavasszal megkötött együttműködési szerződésnek köszönhetjük. Abban a tíz legnagyobb kivitelező (a 22-es AÉV, a Gyár- és Gépszerelő Vállalat, a Villamos Berendezések és Készülékek Művek VAV-gyára, a Hőtechnika, a Villamos Automatika Intézet, a Chemimas, az Aluterva, a Magyar Alumíniumipari Tröszt és a timföldgyár) vállalta, hogy az egyes berendezések jelentős szállítási késedelme ellenére határidő előtt befejezi a beruházást.

A szerződés aláírását követően minden kedden délelőtt 10 óra körül megjelent a gyárban a szerződők egy-egy képviselője, hogy pontról pontra megbeszéljék a következő hét feladatait. A dosztiában az emlékeztetők közül az utolsót július 26-án fogalmazták meg: „Az előkészítő üzem építésében a 22-es AÉV végzi a... kezelőfülké átalakítását, a gumiszalagok fölötti védőtető szerelését...; a GYGV végzi az olajvezetékek savazását...; a Szelítő Művek végzi az elektrofilter első kónusz hegesztését... és a 37 darab hőérzékelő beépítését.”

Megcsinálták. Nyolcmillió forinttal olcsóbban a tervezettnél. Jól. Ezt igazolták a géppróbak. Szeptember 22-től már a főgyégség is termelt.

Viosek Ferenc

csarnoka mögött felállított golyómalom, a legalább tíz méter magas, horganyzott lemezzel bevont puffertartállyal, még ugyanúgy megőrizte viszonylagos tisztaságát, mint az előkészítő üzemhez csatlakozó gépház. A beruházás költségének csaknem kétharmadát kitevő kézilabdapálya hosszúságú hengeres kalcináló kemence pedig csak azért nem illeszthető közvetlenül e sorba, mert két régi kemence helyén, a régi üzemszarnokban áll — pontosabban forog —, és így kintől nem látható.

Az okok

Akár kiegészítő fejlesztésnek is nevezhetnénk a timföldgyár bővítését. Hiszen még nem is volt olyan régen, amikor beruházással emelték 283 ezer tonnára a gyár éves termelését. Vagy ahogy Wentzely Kálmán igazgató fogalmazta:

— A 40 ezer tonnás fejlesztés szakmailag és technológiailag a korábbi nagy bővítés befejező fázisának is tekinthető. Az alapbővítéssel készült termelőkapacitások teljes kihasználásához szükségessé vált a termelési szűk keresztmetszeteinek megszüntetése. Egyrészt a régi őrlempéket golyómalomra kellett cserélni, ezeket a Szovjetuniótól vásároltuk, másrészt a kalcináló kemencék teljesítményét kellett megsokszorozni, amihez NSZK-beli licenc honosításával készült kemencét vettünk. Kedvező feltételeket teremtett a fejlesztéshez, hogy az alumínium és így a timföld ára 1972-

gyártás fokozását igényelte. A leggazdaságosabban a meglévő üzemek bővítésével érhetőek el. Almásfüzítőn ráadásul az is a rekonstrukciós bővítés mellett szólt, hogy a 40 ezer tonnás termelés-növeléshez a fejlesztés nem igényelte a teljes technológiai keresztmetszet növelését.

Fehér porban

Miközben a gyár folyamatosan termelt, volt amikor a beruházás megvalósításában részt vevő 42 vállalat közül egyszerre 17 kivitelező cég dolgozó szorgoskodtak a helyszínen. Pirik Sándor művezető emlékeztetésében még friss az akkori állapotok képe:

— Nem láttuk egymást a csarnokban, amikor a régi kalcináló kemence alapjait robbantották. Mintha tejfehér köd öntötte volna el az épületet. A robbantás minden port lefújt a mennyezetről. Ez persze inkább csak kellemetlen volt, mint veszélyes. Izgalmasabb volt, amikor az új vezetékeket a termelő berendezésekhez kapcsoltuk. Talán csak egyszer állítottuk le az üzemet, akkor is mindössze tíz percere, a fűtőolajcső elvágásakor. Ha tehetjük, nem is engedjük az „elő” üzembe a kivitelezőket. Inkább többet vállaltunk, csináltuk magunk.

Ekkor kapcsolódott a beszélgetésbe Lengyel László, a timföldgyár gyáregységvezetője.

— És közben két évig egyfolytában szurkoltunk, hogy ne álljon le egyik kemencénk se, mert egyébként nem teljesíthetjük vol-

Szegedi tapasztalatok

Az építőipar automatizálásának kérdéseiről, a házgyárak termelésirányításának korszerűsítéséről, komputeres szervezéséről tartottak pénteken országos tanácskozást Szegeden. Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, számos tudományos kutatóintézet, valamint a Dél-magyarországi Építőipari Vállalat szakemberei összehangolt munkájának szegedi tapasztalatait, valamint az ország tíz házgyárában történő folyamatos bevezetésének lehetőségeit vitatták meg a technika házában.

Helyzetkép a téli energiaellátásról

Az ország idej energiafelhasználása 3-4 százalékkal haladja meg az előző évit, s hasonló arányú növekedés várható a jövő évben is. A szükségletek 53 százalékát fedezi a hazai termelés, 47 százalékát pedig a külföldről, elsősorban a Szovjetunióból és más szocialista országokból érkező szállítmányok.

A téli ellátás biztonságát növeli, hogy a hazai gáztermelés az idén elérte a 6,5 milliárd köbmétert: ez mintegy 10 százalékkal haladja meg az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt öt éves tervének 1977. évi előirányzatát.

Sikeresen zárultak a nyári kedvezményes tüzelővásárlási akciók. A lakosság évi háztartási tüzelőolaj-szükségletének mintegy 40 százalékát, csaknem 370 ezer tonnát vásárolt a télre, ugyanakkor több mint egymillió tonna szénét és brikettet is beszerettek.

A központi intézkedések alapján októberben megfelelő készleteket tároltak a télre szilárd és folyékony tüzelőanyagokból. Nagyobb készletek állnak rendelkezésre, mint egy évvel ezelőtt.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Belga kölcsön Perunak

Belgium 50 millió belga frankos kölcsönt nyújt Perunak, egy horganyércet feldolgozó üzem építéséhez szükséges felszerelések vásárlásának finanszírozására. A belga kormány 1976-ban már 100 millió belga frankos kölcsönt folyósított hasonló célra.

Menekülő olasz földművelők

A dél-olaszországi Tacconában, évekkal ezelőtt még ezren laktak, ma már csak öt család él a községben és közülük is csak az idősebb családtagok. A többiek a városokban, vagy közös piaci országokban kényszerültek — munkát keresni. A tacconaiak esete nem egyedülálló Olaszországban. A közös piaci tagság óta négy millió olasz paraszt volt kénytelen felhagyni a földműveléssel, az országban több száz falu elnéptelenedett. A mezőgazdaságban dolgozó hárommillió embernek csak 20 százaléka fiatalabb 30 évnél. Egymillió dolgo-

zót évente csak 150 napig, vagy még annál is rövidebb ideig foglalkoztatnak a mezőgazdaságban.

Finn munkanélküliség

Finnországban november közepén több mint 150 ezer munkanélkülit tartottak nyilván. Ez a munkaképes lakosság 6,8 százalékának felelt meg. Októberben 133 ezren voltak munka nélkül.

Brit kőolaj

Az év harmadik negyedében Nagy-Britannia 586 millió font sterling értékű nyers és finomított kőolajat exportált, 80 százalékkal többet, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Az importált kőolaj értéke 1160 millió font sterling volt, 15,6 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az északi-tengeri lelőhelyeken az év első kilenc hónapjában kitermelt kőolajmennyiség az ország kőolajszükségletének 40 százalékát fedezte. Tavaly 9 százalékát.

Dühös volt, nem gondolhatta komolyan

Lássuk, mit csinál a járás?

A községi tanácselnök haragszik a járásra. Dühösen magyaráz egy ügyet, hogy elakadt valahol a járási hivatalnál.

— Nincs más hátra, megyek egyenest a megyéhez — mondja. És egyre mérgelődik: — Köztünk maradjon, de nekem már nem egyszer eszembe jutott, hogy egyáltalán szükség van-e még járási hivatalra? ...

— Beszéljünk a munkájukról — mondom néhány nappal később dr. Kátai Incénének, a ráckevei járási hivatal elnökhelyettesének. — Mit végez a hivatal? — Úgy gondolja, hogy mondjam el az egészet? — kérdezi megütközve. — Kérem, ebben a járásban 20 település van, összesen mintegy 100 ezer lakossal. Vannak közös tanácsú nagyközségeink, de így is 13 tanács tartozik a járási hivatalhoz. A mi munkánk nem egy beszélgetés, hanem egy tanulmány témája lehetne...

Kiemelünk néhányat az ügyek közül. — Most tettem le a telefont, hát kezdjük itt — mondja dr. Kátai Incéné kis gondolkodás után. — Egy tízgyerekes cigánycsalád építési kölcsönt igényelt, és az OTP kezest kér tőlük. Nincs kezességük. Az előbb azért hívtam a megyei fiókot, hogy kivételes méltánylást kérjek az ügyben. Segítsünk, ahol csak lehet.

— Miért tartozik ez a járásra? — A járásban mintegy 3000 főnyi cigányság él. Egy tavalyi megyei tanácsi határozat kimondja, hogy a szociális követelményeknek meg nem felelő telepéseket fel kell számolni... — Vagyis a putrikat — vetem közbe.

— Nyersen fogalmazva — hagyja rá az elnökhelyettes. — Nálunk Ráckeven és Dömsödön vannak ilyenek. Ezen a két helyen 45 családot tudnánk kamatmentes építési kölcsönhöz juttatni, miután a községek adnak telket, de hiába. A kölcsönhöz legalább egy éves munkaviszony kell. Ugyanakkor Dömsödön például 25 család él a telepen és csak ketten dolgoznak rendszeresen. A gyerekek nem járnak iskolába... Ide már kevés a község ereje. A cigányság sorsát egységesen, járási szinten kell dűlőre vinni... A hatóságok, intézmények, társadalmi szervezetek összehangolt segítségével...

— És hol tartanak? — Keressük a legjobb megoldásokat. Most éppen tapasztalatcserére készülünk a budai járásba. Hallottuk, hogy Érden és Pátyon szép sikereket értek el a cigánysággal. Megnézzük, hogy mit csináltak. Nekünk is lépni kell mindenképp!

— Gondban vagyunk az iskolákkal — közli később Hidvégi Ferenc pénzügyi osztályvezető egy nehéz sóhajjal. — Főként, hogy ki vállalja az építést...! Szigetszentmiklóson például már az elmúlt öt éves tervben fel kellett volna épülnie egy nyolctantermes iskolának. És csak, most értük el, hogy jövőre kezdődhet benne a tanítás.

— A járási hivatal érte el? — Mondhatjuk! Eredetileg egy Észak-Pest megyei cég kapott megbízást a munkára. Hozzá se fogott. A hosszas huzavonák vezettek rá bennünket, hogy helyben kell szétnéznünk. Felmértük a járás építési kapacitását. Meglepető eredménnyel járt a vizsgálat. Kiderült, hogy nemcsak a szigetszentmiklósi iskolát, de a mostani öt éves tervünk valamennyi építkezését felvállalhatják a járási építők. A lakásokat nem számítva, a többi munkához van erő.

— Mekkora erő?

— Ami félmilliárdnyi értékű beruházáshoz kell!

— Tudna említeni más hasonló szervezési munkát is?

— Többet! — Lejyintett az osztályvezető. — De mondjam csak a járási művelődési központot. Itt épül majd Ráckeven. A járási közművelődési szakmai, módszertani központja lesz. Most már biztos, hogy lesz. Az öt éves tervünkben ugyan nem szerepel, mégis...

— Saját forrásokból merítenek?

— Igen. A járás üzeméhez, vállalataihoz, szövetkezeteihez menünk segítségért. Eddig 28 millió forintot ajánlottak fel... Készülhet a tervdokumentáció!

— Engem ma a kisajátítási ügyek kötnek le — magyarázza dr. Barabás Béla igazgatási osztályvezető-helyettes. — A községeknek ide kell jönni hozzáknak a kisajátítási kérelmekkel. Érthető, hiszen az eljárások során többnyire érdekeltek, nem hozhatnak döntést a saját ügyükben. Mi vizsgáljuk a kisajátítások helyességét, vigyázzuk a törvényességet... Szakértőket rendelünk ki, tárgyalást tűzünk ki, majd határozatot hozunk...

— Körülbelül 30-40 kisajátítási ügyük van évente. Nem lát-szik soknak!

— Így nem is — nevet dr. Barabás Béla. — Csakhogy másképp kell nézni a dolgot. Szigetszentmiklóson például 300 lakás építéséhez kellett kisajátítani a területet. Vagy itt van a kiskunlacházai Duna-part rendezése. Több mint 500 tétel, legalább 1600 személyt érintett. — Feláll, mutat egy hatalmas aktacsomót. — Ez a határozat, Pontosan 126 oldal! És csak egy ügy!

Dr. Szondi György gyámügyi főelőadó egy CSEB-könyvet mutat:

— Ezt egy szigethalmi asszony adta át. Hat évet élt élettársi kapcsolatban egy férfival, három gyermekük született. A férfit most halálos baleset érte. CSEB-tag volt, itt a könyve, 30 ezer forint járna a családnak. Járna, csak hogy a biztosító nem fizet. Az asszony nem törvényes feleség. Ráadásul a gyerekek sincsenek az apán.

— És most a járásnak kell fellépni az érdekükben?

— Úgy, jól mondta: az érdekekben! — helyesel a főelőadó. — A mi feladatunk többek közt a kiskorúak, gondnokoltak, gyámoltak vagyoni és érdekvédelme... És persze a családjogi esetek rendezése. Mondhatom úgy is, hogy a gyámügyi jogi szakmunkáját végzük. Csak nekem 1000 új ügyem volt már ebben az évben... És még kollégámnak is vannak ügyei.

— Nézzem a térdépre! — mondja végül dr. Kátai Incéné elnökhelyettes. — Falvaink közül hét itt a Csepel-szigeten van, a többi Pesttől lefelé, a Soroksári-Duna-ág bal partján. A főváros közeli Szigetszentmiklós. Szigethalom, Dunaharaszti, Taksony tipikus agglomerációs települések. Itt ez a gond. Lentebb Kiskunlacháza már erős mezőgazdasági település. Megint más a helyzet a déli szigetcsúcs falvaiban: Lóréven, Makádon. Ezek épp a zártság, a távolság miatt haladnak lassan. Mindemellett a ráckevei járás országos jelentőségű üdülőhely, horogszparadicsom. Mit mondjak? A mi munkánk legalább olyan változatos, sokrétű, mint a járás arculata.

Bólogatok, hogy úgy van, elhiszem. Eszembe jut a dühös községi tanácselnök, hogy kell-e egyáltalán a járás... Legyintek csak. Mérges volt, nem gondolhatta komolyan...

D. Kiss János

Borsodi tettek

Úgy tűnik, valóban megfontolták a tanácsok azt a minden oldalról sürgető igényt, amely az ügyintézés egyszerűsítését, a bürokrácia vadhajásainak nyesegetését szorgalmazza. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy alig van hét, amelyen ne kapnánk híreket: mit tett, vagy mit tervez egy-egy tanács apparátus az ilyen jellegű feladatok megvalósítása érdekében?

Borsod megyében a héten került terítékre ez a téma, a megye városainak tanácselnökei, a járási hivatalok elnökei, a megyei tanács osztályvezetői összegyűlétek a maguk háza táján elért eredményeket. Egyik fontos megállapításuk ez volt: következetesen végrehajtották — és a jövőben tovább folytatják — korábban kialakított területpolitikai elképzeléseiket. Csaknem a felére csökkent az utóbbi tíz esztendőben a közigazgatási egységek száma ebben a jellegzetesen aprófalvas településsel tarkított megyében. A térképet böngészve nem tűnik szembe ez a változás — a falvak éppúgy falvak maradtak Borsodban is —, de a lezajlott korszerűsítés következtében — a sokasodó feladatok ellenére is — javult az ügyintézés, elmélyült a lakossággal kiépített közvetlen kapcsolat.

Ha mindehhez hozzávesszük a városi ügyfél-tájékoztató irodák megszervezését, a miskolci lakásigénylők nyilvántartásának számítógépesítését, a városi-járási szakigazgatási egységek összevonására irányuló kísérleteket — joggal állíthatjuk: a borsodiak az ügyvitel-korszerűsítésben nem vártak felsőbb utasításra...

R.

Csepeli jelentés

„Az egyik szemem sír, a másik meg nevet” — ez a szövegcsekké jellemezheti a XXI. kerületi Tanács minapi végrehajtó bizottsági ülését. Csepel oktatási és közművelődési helyzetéről tárgyalva örömmel állapíthatjuk meg: jut már hely minden rászoruló óvodás korú gyermeknek, s kedvezőek a kerületi közművelődési intézmények tárgyi feltételei is. Továbbá: intézkedtek, hogy a tanácsi művelődési központ külön szakembert bizzon meg a munkásművelődés irányításával, s minden nagyobb üzemben az intézmény egy-egy külön munkatársa gondozza, segítse a munkahely kulturális életét.

Ez mindaddig örömhír. De amíg az óvodás emberkéből dolgozó, a közművelődési — felnőttnevelési — munká „alanya” lesz, addig még egy fontos stáción kell keresztül mennie. Ez pedig az általános iskola. Csepelen pedig ma kétannyi az iskolás, mint a tantermi hely — s ennek következményeit gyermek, szülő és pedagógus egyaránt érzi, ismeri. Az oktató-nevelő munka céljaiból e helyzet ellenére sem szabad engedni — állapította meg a testület —, a csepeli iskolások nem kerülhetnek hátrányosabb helyzetbe másutt tanuló társaiknál.

G. Sz. L.

MUNKAMÓDSZER

Szabálysértés, megelőzés

A Minisztertanács Tanácsi Hivatala a közelmúltban megvizsgálta a tankötelezettség megszegésével, valamint a jogosulatlan bor- és pálinkakimeréssel kapcsolatos szabálysértési ügyek elbírálását. Erdemes a vizsgálat néhány tapasztalatával foglalkoznunk.

A tankötelezettségi törvény végrehajtása fontos társadalompolitikai feladat. Ezzel függ össze, hogy viszonylag magas a tankötelezettség megszegése miatt tett feljelentések száma. A tanácsi szabálysértési szervek átlagosan csak 400 forint körüli bírságot állapítottak meg a mulasztásért felelős szülőkkel szemben. Ez helyes gyakorlat, mivel az elkövetők nagy része rossz anyagi körülmények között él, többgyermekes szülő, akinek magasabb összegű bírságolása a család megélhetését veszélyeztetné.

Örvendtes, hogy a szabálysértési hatóságok mind gyakrabban jelzik az érdekelt többi tanácsi szervnek is azokat a körülményeket, amelyek szükségesek teszik a hátrányos helyzetben levő nagycsaládosok fokozott megsegítését. Ezeket a jelzéseket sokszor követi gyámügyi segélyezés, védő- és övintézkedés, állami gondozásba vétel. Eredményesnek bizonyult a következő — Szolnokon alkalmazott — módszer: a tanév megkezdése előtt beszélgetésre hívják meg azokat a szülőket, akiknek gyermekei a korábbi években többször is igazolatlanul mulasztottak az iskolában.

ÁLLÁSPONT

Vizsgáztatás?

Hajlamosak vagyunk arra, hogy néha eljuttassunk a gondolatig: jó lenne a községi tanácsok üléstermékének falait átlátszóvá varázsolni egy-egy tanácsülés idejére. Hadd lássa és hallja mindenki, hogyan zajlanak ott a viták; milyen érveket tesznek mérlegre a döntések előkészítése során; hogyan alakul, formálódik s lesz végül is egységes a testület álláspontja? S hadd lássa, hallja mindenki a maga tanácstagját is; mennyire felkészült, milyen érvekkel képviseli a választókerület igazát, hogyan fogadják szavait, és olykor — minek tagadnánk, ez is előfordul — hogyan győzik le okos, higgadt, a falu érdekének érdekét is szem előtt tartó érvekkel. Arra is jó volna ez a varázslat, hogy mindenki meggyőződjék róla: a tanácsülés nem a beavatottak titkos szertartása; akik ott ülnek, tervezgetnek, halkra fogott vagy szenvedélyes szavakkal érvelnek, vitatkoznak, azokat csakis egyetlen cél vezérleheti: a falu jövőjének alakítása, a lakosság életkörülményeinek szintjének javítása.

Ilyen varázslatok természetesen nincsenek. Nincs is rájuk szükség. Részben azért, mert enélkül is jól tudja minden település lakossága, hogy s miként zajlik le egy-egy tanácsülés, de még inkább azért, mert egyre több az olyan közelelti fórum, amely a szó valódi értelmében — tartalmában és külső körülményeiben egyaránt — nyitott. Az egyik legfontosabb ilyen fórum: a falugyűlés. A tanács vezetői, a tanácsstagok, a népfrontaktivisták — s mindazok, akik felelősek a lakosság érdekeinek képviseletéért — minden esztendőben vizsgát tesznek a faluközösség előtt.

A falugyűlés az egyre határozottabban kibontakozó, eleven lakóhelyi közélet, formájában ugyan nem új, de rendkívül fontos eseménye. Eppen az elmúlt években végbemenő tartalmi változások tették és teszik rangossá ezt a fórumot. Jól emlékszünk arra, hogy évekként ezeltől az ilyen jellegű összejövetelek úgyszólván megrekedtek a panasznapok színvonalán. A változások azonban ma már nyilvánvalóak. Mindenekelőtt megváltozott a falugyűlések hangvétele; az állampolgárok, a lakosság és a tanácsi vezetés oldaláról egyaránt. Sem a felelőtlen követelődésnek, sem a könnyelmű

ígéretesnek nincs helye napjaink megfontolt, jól előkészített, mindenben a községi céljainak alárendelt falugyűlésein. Az igények és a lehetőségek jó hangvételi — mindenkor és mindenütt cselekvésre ösztönző — párbeszéde jellemzi napjaink falugyűléseit.

Természetesen szó sincs arról, hogy lemondhatnánk e fórumok tartalmi elemeinek szintelen gazdagításáról. Igaz, azt is látni kell, hogy nincs minden településre egyformán érvényes recept. Gondoljunk csak meg: a településhálózat fejlődésével, korszerűsítésével egyre kevesebb községi tanácsot és több társközséget számol a magyar tanácsigazgatás. A társközségek helye, helyzete, léte és jövője ezernyi szálon összefügg a székhelyközségekkel. Ohatatlan, hogy a falugyűlések — pusztán témájuknál fogva is — más természetűek egy társközségben, mint egy nagyközségben. Egyáltalán nem mindegy például, hogy a közös tanácsok vezetői rögtönzött vagy jól megfontolt érvekkel hozakodnak-e elő; különösen érzékeny pont a rendelkezésre álló fejlesztési összegek megfontolt elosztása. Az ilyen esetekben az egymásra utaltság törvényszerűségeiből kell kiindulni; tisztán és határozottan vázolni az összefogás — úgysí mondhatnánk: az együttélés — közös céljait és távlatait; megállapodni a feladatok sorrendjében és a megvalósítás gyakorlati tennivalóban. Soha és sehol nem kell tartani attól, ha egy-egy falugyűlés szenvedélyes hangvételi és vitában gazdag. Még az sem baj, ha túlságosan nehezen, vajúdvá születik egy-egy döntés. A lényeg az, hogy — mégoly eleven vita után is — a közös megállapodásban és a közös cselekvésben jusson kifejezésre a lakosság és a tanácsvezetés egységes akarata. Döntés előtt ne sajnáljuk az időt a vitára — a jó megállapodások után azonban már csak a közös cselekvésnek van helye.

A napokban kezdődött meg országosra a falugyűlések sorozata. A „vizsga” és a „vizsgáztatás” lehetősége tehát adott. Csak azt nem szabad elfelejtenünk, hogy vizsgáznak és vizsgáztatóknak egyaránt közös lesz a bizonyítványa. És csakis a jó megállapodásokat követő tettek eredménylistája jelentheti rajta a jó jegvet.

R. V.

a magánszemélyek jogosulatlan italkimerési ügyeiben folytatott szabálysértési eljárások ellenőrzése is.

Mindenekelőtt szembetűnő a feljelentések alacsony száma. Ebből jogosan következtethető, hogy az erre hivatott szervek felderítő munkája elmarad a kívánalmaktól. Ugyanakkor az elbíralt ügyekben általában helyes elvek szerint — a cselekmény társadalmi veszélyességét, az elkövető személyi körülményeit és anyagi helyzetét, a szerzett anyagi előnyt, és az elbíralt szabálysértés gyakoriságát mérlegelve — történik a pénzbírság megállapítása. Például Vásárosnamény nagyközségben jogosulatlan pálinkakimerés miatt 10 ezer forintot pénzbírságot is kiszabtak. Siofokon viszont egy idős, alacsony nyugdíjjal rendelkező elkövetőt, aki kis területű szőlője borterméséből valamennyit eladott, csak 500 forintra bírságoltak.

Ez ellen a szabálysértés ellen is eredményesebben lehetne fellépni, ha a szabálysértési hatóságok ilyen esetekben is jeleznek tapasztalataikat az érdekelt többi hatósággal, és a körületeknél több felderítő tevékenységet szorgalmaznak. Egyes tanácsoknál már kialakult ez a gyakorlat. Kálcsán a sajtóban tájékoztatták a közvéleményt a jogosulatlan bor- és pálinkakimeréssel kapcsolatos szabálysértési eljárásokról, bírságolásokról. Kiskunhalasra a tanács végrehajtó bizottsága intézkedési tervet fogadott el a zuglanytermekek felszámolására, és irányította a figyelmet a tanácsi és nem tanácsi szervek ezzel kapcsolatos fokozottabb együttműködésére.

Dr. Meszáros József, a Tanácsi Hivatal munkatársa

Érdekes tapasztalatokat hozott